

Ardealkul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Eliberarea brevetelor de băuturi spirtoase

D. Virgil Madgearu, ministru ad interim la finanțe a dat următoarea decizie în chestiunea eliberării brevetelor de băuturi spirtoase.

Orice cerere de liberare, transferare sau modificare de brevet va face obiectul unui referat al direcției contribuțiilor indirecte, ce va fi supus aprobării sau respingerii d-lui secretar general.

Orice liberare de brevet, transferare sau modificare, fără aprobarea ministerială, este nulă.

Reduceri pentru vizitatorii expozițiilor din străinătate

Direcțiunea generală a căilor ferate a dispus să se vândă jumătate de bilet în inapoierea vizitatorilor expozițiilor din: Praga (între 4—11 Septembrie), Graz (3—12 Septembrie), Frankfurt am Main (24—29 Septembrie), Lwow (10—22 Septembrie), Salonic (18 Septembrie—3 Octombrie), Orije Jugoslavia (între 3—11 Septembrie), Lyublyana (între 9—22 Septembrie) și Viena (3—14 Septembrie).

Stațiunile de frontieră vor vinde jumătăți de bilete clasa I. și a II-a vizitatorilor cari vor peseda pe lângă legitimațiile eliberate și vizate de direcția expoziției și biletul sau cuponul cu care au efectuat ducearea.

Răscumpărarea căilor ferate particulare

Printr-o decizie a Ministerului de Comunicații, publicată în „Monitorul Oficial” din 24 August crt. s'a instituit o comisiune compusă din d-nii: dr. Romul Boilă, dr. Emil Hațieganu, C. N. Teianu, dr. Titus Dragonescu, inginer inspector general clasa I. Stănulescu Coriolan și D. Moldovan jurist-consult care să trateze cu mandatarii societăților proprietare de căi ferate particulare, sau cu ai detentorilor de acțiuni, fie răscumpărarea iniilor, fie încheierea de convențiuni, de închirieri sau exploatare de linii. Comisiunea va mai putea încă aranja orice alte soluționări pentru regularea situației căilor ferate particulare de cărașie publică.

Adunarea cooperativelor

„Raiffeisen” din Sibiu, „Hangya” din Aiud și „Alianța Cooperativelor” din Cluj

La Diciosânmartin județul Târnava Mică, au fost convocate la ședința cercului cooperatist, pe lângă instituțiile cooperative din județ și delegații cooperativelor minoritare „Raiffeisen” Sibiu, „Hangya” Aiud și „Alianța Cooperativelor” Cluj. S'a discutat mărirea capita-

lului social și a depunerilor, gestiunea vânzărilor și procurarea mărfurilor, vânzarea în comun a cerealelor și modificarea statutelor.

Din Vechiul Regat a luat parte subinspector I. Codreanu iar din partea federalei „Zorile” d. Modrigan.

Kiadta a kormány a román osztály-sorsjáték koncesszióját

Román nagybankokból és angol tőkecsoportból alakult részv.-társaság kapta meg a koncessziót

Az új osztály-sorsjáték tárgyában befejeződtek a tárgyalások. A román állami osztály-sorsjátékokra egy új részvénytársaság kapott koncessziót, amely negyven százalékos nyereség-részesedést juttat az államnak, negyven százalékos részesedést annak az osztrák és német pénzcsoportnak, amely mögött egy angol bank áll és amely az összes európai állami sorsjátékok finanszírozója, továbbá husz százalékos részesedést vállaltak a román nagybankok, így a Banca de Credit, Banca

Moldoveni, Crissovloni és a Banca Româneasca.

Az új részvénytársaság szeptember 18-án tartja meg alakuló ülését és akkor megállapítják az üzleti szabályzatokat. Egyidejűleg ki fogják irni az első osztály-sorsjátékot és ennek húzása november hónap folyamán lesz. A játékterv teljesen azonos azzal, amelyet az osztrák, magyar és cseh sorsjátékok alkalmaznak, vagyis minden második sorsjegy nyer és a jegyek tulajdonosai a különböző húzásokon játszhatnak.

Noul orariu de închidere al localurilor de consumație

Ministerul de interne a modificat deciziunea 1841 din 2 Martie, privitoare la închiderea localurilor de consumație, după cum urmează:

Cafenelele cl. I: Ora de închidere 1 noaptea. Prelungirea dela 1—3 noaptea, se va plăti cu lei 300 iar dela 3—5, cu 250 lei.

Cafenelele cl. II-a: Ora de închidere 12 noaptea. Prelungirea dela 12—2 noaptea, lei 200; dela 3—5, 150 lei.

Restaurantele cl. I: Ora de închidere, 1 noaptea; prelun-

rea 1—3 noaptea, lei 200; dela 3—5, lei 150.

Restaurantele cl. II-a: Ora de închidere 12 noaptea; prelungire 12—2, lei 150; dela 2—5, lei 150.

Restaurantele cl. III-a: Ora de închidere 11; prelungirea dela 11—1, lei 150; dela 1—5, lei 150.

Bodegi cl. I: Ora de închidere 12; prelungirea 12—2, lei 150

Bodegi cl. II-a: Ora de închidere 11, fără drept de prelungire.

Befejezést nyert a brassói Wilhelm Scherg & Cie S. A. alaptőke-emelési tranzakciója

A kereskedelmi és iparügyi minisztérium a napokban hagyta jóvá azt a nagyszabású alaptőke-emelési tranzakciót, melyet a Fabricile de postav și țesutura de mode din Brașov, Wilhelm Scherg & Cie S. A. vitt

keresztül. Az országosan ismert brassói posztó és szövetgyár alaptőkéjét 96 millió lejről 144 millió lejre emelte fel, amely részvényemissziót plasszizotta és a részvényesek a részvények ellenértékét már be is fizették k.

Uj földgáztörvény készül

Maniu Gyula miniszterelnök Madgearu iparügyi miniszter társaságában a napokban meglátogatta a sármásvidéki földgázmezőket. Ez a látogatás összefüggésben van a kormány azon szándékával, hogy az eddigi rendszer megszüntetésével más megoldáshoz juttassa a földgázkérdést. — A helyszíni szemle alapján szerzett tapasztalatok és információk figyelembevételével a kormány rövidesen elkészíti az új földgáztörvényt, amely új perspektívákat és lehetőségeket fog biztosítani az erdélyi ipar fejlődése számára.

A kávéházak és a vendéglők záróra tarifája

A belügyminisztérium megállapította az új záróra taxarendeleteret, amely a következő: I. osztályu kávéházak 1 óraker zárnak. A záróra meghosszabbítás díja 1—3 óráig 300, 3—5 óráig 250 lej. II. osztályu kávéházak 12—3 óráig 200, 3—5 óráig 200 lejt fizetnek a záróra meghosszabbításáért. I. osztályu vendéglők záróra meghosszabbítás díja 150 lej. II. osztályu vendéglők 150 lej. III. osztályu vendéglők 11 óraker zárnak, a záróra meghosszabbítás díja 150 lej. Bodegák 12, illetve 11 óraker zárnak, a zárórameghosszabbítás díja 150 lej. Az új záróratarifa szeptember elsején lép életbe.

Nemzetközi kereskedői kongresszust rendez Bukarestben a Siatul Negustoresc

A Sfatul Negustoresc bukaresti központja már hosszabb idő óta foglalkozik azzal a tervvel, hogy nemzetközi kereskedői kongresszust rendez Románia fővárosában. A kongresszusnak az volna a célja, hogy a nemzetközi kereskedelmi problémákat megvitassa, azonkívül összehasonlításokat tegyen Románia és a többi európai államok szállítási viszonyai vám- és adó rendszere között. A kongresszusra meghívják az összes európai államok kereskedő érdekképviseletének delegátusait. A Sfatul Negustoresc szeptember elején közgyűlést tart, amelyen véglegesen megfogják állapítani a nemzetközi kereskedő kongresszus megtartásának időpontját.

SĂPTĂMÂNA

Dl. Rist, consilier tehnic delegat la Banca Națională, zilele aceste și-a publicat al doilea raport de trei luni asupra situației economice din România.

Dl. Rist, în raportul publicat accentuează, că România a trecut peste punctul culminant al crizei economice și guvernul va putea să echilibreze bugetul țării până la finea anului.

La încheiere susține, că situația se desvoltă optimist și noua recoltă este o cheazășie, că viața economică în România intră într-o fază mai prielnică.

Am anunțat deja, că moara „Bega” din Timișoara a trecut în proprietatea fraților Prohászka.

Moara „Bega” în cointeresăția *Băncii Comerciale* din Timișoara, continuă să mențină în regie proprie fabrica de aluat, care-i aparține.

Fabrica amintită, care prosperează bine, își triplează capacitatea, pentru a cărei realizare sunt în curs lucrările.

Parchetele Kocsis din Brașov sunt escelente.

Banca Internațională, a cărei înființare o stânjenia guvernul liberal, după cum suntem informați, s'a înființat în București, în urma încheierii tratativelor întreprinse de dl. Argetoianu în Berlin.

Banca Internațională s'a constituit cu un capital de 250 milioane lei, la care grupuri financiare din streinătate vor contribui cu împrumuturi de aproape 15 miliarde lei.

Director a institutului este designat să fie dl. Argetoianu, sprijinit de dnii Manoilescu și Garoflid.

În consiliul de administrație a noului institut vor fi și englezi și italieni. Banca își va începe activitatea la toamnă.

La Ministerul sănătății s'a întrunit comisiunea pentru redactarea regulamentului privitor la controlul alimentelor și beuturilor, sub președinția d-lui dr. P. Vișoianu, directorul general al serviciului sanitar. La ședință a luat parte dnii: dr. Caragea (chimist), dr. Olariu, dr. Frangopol, dr. Kessim, avocat Ștefănescu și Eugen Popovici.

Diracțiunea Generală CFR a dispus ca, vagoanele cazane particulare, cari au servit la transporturi de regie CFR, înapoierea în stația de domiciliu, să se facă în baza de foi de drum pentru vagoane goale — așa cum se procedează cu vagoanele cazane goale ale CFR — iar nu în baza scrisorilor de trăsură.

Totodată Diracțiunea Generală a mai dispus ca, pentru vagoanele ce sosesc cu mărfuri de import și care fie din cauza volumului fie din cauza greutateii nu pot fi descărcate nici în magazine, nici pe rambă, determinând ca operația de vămuire să se facă chiar în vagon, timpul liber de locație să fie de 24 ore.

O nouă ofertă a casei Stewart pentru construcția de șosele

Guvernul a primit o nouă ofertă din partea firmei Stewart pentru un împrumut destinat construcției de șosele.

Oferta a fost trimisă Consiliului tehnic superior pentru a-și da avizul, în ce privește latura tehnică a proiectului.

Condițiile financiare au fost în principiu acceptate,

fiind considerate ca favorabile.

Consiliului tehnic superior va examina dacă prețurile noi oferte corespund caetului de sarcini întocmit de Ministerul lucrărilor publice;

Contractul definitiv, după aprobarea guvernului, va fi încheiat cu Casa autonomă a drumurilor, în curs de constituire.

Până la 1 Septembrie, numirile membrilor din consiliul de administrație vor fi făcute și împrumutul se va putea contracta.

Suntem informați că celelalte oferte primite din partea altor case streine

nu vor mai fi luate în considerare,

deoarece s'a renunțat la ideea publicării unei licitații între casele concurente.

În cercurile camerei de comerț din Cluj se vorbește că guvernul a primit din partea unui grup englez o ofertă pentru construirea de șosele. Oferta arată că în acest scop, grupul acordă și un împrumut de patru miliarde lei.

Ujabb három nagy inszolvencia az erdélyi piacon

Az erdélyi piacon a gazdasági válság változatlanul szedi áldozatait. A sorozatos kisebb fizetési képtelenségek és kényszerezvességek után ezen a héten ujabb három nagy inszolvencia következett be.

Az aradi Fleissig és Hirschfeld régi rövidáru nagykereskedő cég 4. 731.000 lej aktívával és 6.843.000 lej passzívával a kényszerezvességi eljárás megindítását kérte a törvényszéktől. A cég 50%-os kvótát ajánl fel hitelezőinek azzal, hogy a 10.000 lejen alóli követeléseket 6 hónapon belül fizeti ki, míg a nagy hitelezők követeléseit 3 éven belül törleszti és egyenliti ki.

A másik inszolvencia a nagyváradai piacon következett be, ahol Vajda Testvérek textil és rövidáru cég lett a gazdasági depresszió és dekonjunktura áldozata. A nagyvá-

radi cég ellen egy olaszországi gyár kért esődöt 160.000 lej tartozásért, amivel egyidejűleg a cég fizetési képtelenséget jelentett be és megkérte a kényszerezvességet. Feltevésük szerint Vajda Testvéreknél sok belöldi hitelező van érdekelve.

A harmadik cég a szatmári Bárány és Burger autó- és gépkereskedők, akik beadvánnyal fordultak a törvényszékhez és megkérték önmaguk ellen a esődöt. A cég ugyanis nem áll fenn 3 éve és így a kényszerezvességi eljárásról szóló törvény szerint kényszerezvességet nem kérhetett. A törvényszék a esődöt elrendelte, a követelések bejelentésének határidejét szeptember 27, a felszámolási tárgyalás napját október 4., a esődválasztmány megválasztását október 5-re tűzte ki.

Exportul de vinuri și fructe românești

Importanta consfătuire dela Ministerul de Agricultură și Domenii

La Ministerul de domenii s'a ținut o importantă consfătuire prezidată de dl. I. Mihalache ministrul de resort, în chestiunea exportului de vinuri și fructe românești.

Consfătuirea a avut ca scop constituirea unor cooperative de desfacere în comun

în scopul ușurării creditului și a exportului

de vin și struguri în Polonia și aiurea.

Dl. ministru Madgearu cât și dl. Ernest Ene, secretarul general au făcut o largă expunere asupra tratativelor urmate cu Polonia în privința exportului de vin și fructe din România. Cu această ocazie s'a arătat că pentru

anul acesta s'a putut obține un contingent destul de important

în ce privește acest export. Dl. I. Mihalache ministrul agriculturii a expus pe larg modul cum dsa intenționează să dea viață pivnițelor de Stat din Ardeal urmând în același timp a crea și pivnițe cooperatiste în vechiul Regat. În ce privește pivnițele din Ardeal s'a decis

a se termina cât mai repede lucrările începute amenajându-le și înzestrându-le cu tot utilajul necesar pentru a putea funcționa chiar din toamna aceasta. Dl. ministru mai propune înființarea a câte 6 noi

pivnițe cooperatiste în vechiul Regat și Basarabia cari vor fi constituite pe aceleași baze ca și cele din Ardeal.

Tuturor pivnițelor de stat cari vor intra în cooperare

li se vor atribui un fond special de rulment

acordându-se sub formă de varantă cu o dobândă de 5 la sută pe an pentru podgoreni cooperatori care și-au depus recolta lor în aceste pivnițe.

Conferința a discutat apoi modalitatea creării unei organizații comerciale care să aibă de scop

finanțarea și îndrumarea întregului export de vin și struguri

în Polonia deocamdată.

S'a aels apoi o subcomisiune compusă din dnii I. Teodorescu, Mladenatz, Ghețo, Ardeleanu, Gică Dragoimir, Colonel Angheliescu, Dumitrescu-Bumbești, Odobeșteanu, care vor face propuneri concludente asupra organizării.

S'a aels apoi o subcomisiune compusă din dnii: Odobeșteanu, Mladenatz, care să procedeze la organizarea pivnițelor cooperative de vinificație.

Tot în consfătuirea de aseară s'a mai decis a se crea în București o mare cooperativă pentru desfacerea de fructe, vinuri și țuică românească.

A H É T

Popovici Mihály pénzügyminiszter Hágában egymilliárd lejes kölcsönt szerzett a termésexport lebonyolítására. A kölcsönt egy holland bankcsoport nyújtja. A pénzt közvetlenül utalják ki a szövetkezeti központnak és a vidéki terményértékesítő intézményeknek. Az egymilliárd lejes kölcsön folyósítása már néhány napon belül meg is történik.

Rist, a Banca Naționalăhoz delegált pénzügyi szakértő most tette közzé második negyedévi jelentését Románia gazdasági helyzetéről. Rist jelentésében megállapítja, hogy Románia tul van a válság periódusán és az év végéig a kormány fedezni fogja az állami deficitet. A deficit eliminálására a kormány a tisztviselők számát tovább 25%-al leépíti. Általános konkluzióként megállapítja, hogy a helyzet optimistlikusan fejlődik és az új termés sok reményt nyújt arra, hogy az ország gazdasága, egy jobb periódusba lép.

A brassói Kocsis-féle parketta elsőrangú.

Megirtuk annak idején, hogy Prohászka testvérek bérbe vették a temesvári Bega-malmot. A Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. érdekeltségéhez tartozó Bega-malom azonban továbbra is a maga rezsiében folytatja a malomhoz tartozó Bega-tésztagyárat. Ez az üzem, amely jól prosperál, most már háromszorossára emeli kapacitását. Az üzematalakító munkálatok folyamatban vannak.

A román kikötővárosok forgalma rendkívül mértékben fellendült. A dunai hajókon és a vonatokon is rengeteg gabona érkezik a kikötőkbe, hogy innen a tengeren tovább szállítsák. Már eddig is több gabonaszállító hajó futott ki a kikötőkből és a külföldi pénzügyi intézetek jelentős összegeket utaltak át a gabonaszállítványokért.

A Nemzetközi Román Bank, amelynek létrehozását liberális körökben annak idején annyira ellenézték, amint értesülünk Argetoianu sikerült berlini tárgyalásai után meg is alakul. A bank alaptőkéje 250 millió lej lesz, de a külföldi pénzcsoportok 15 milliárd lej hitelt fognak nyújtani a banknak. Az intézet igazgatója Argetoianu lesz, és mellette Garoflid, valamint Manoilescu fogják vezetni az intézet ügyeit. Az igazgató-ságban londoni és milánói pénzemberek lesznek. A bank már az ősz folyamán megkezdi működését.

A szerda esti minisztertanács határozata értelmében Ede Ernest államtitkár pénteken Varsóba utazik, ahol részletes tárgyalások indulnak meg Románia és Lengyelország között. A tárgyalások célja az, hogy a két ország közötti szoros gazdasági együttműködés lehetővé tételére gazdasági szerződést kössenek.

Megalakult

a nagy német-román bank

A Banca Internaționala székháza a Chrissoveloni Bank régi háza lesz, melyet 25 millióért megvásárolt

A német-román érdekeltségű Banca Internaționala, amely körül annyi vihar dult, eljutott megalakulása utolsó fázisához. A Banca Internaționala alapszabályai már elkészültek s az alapítók

már be is nyújtották kérvényüket az illovi törvényszékhez

a pénzügyintézetnek, mint román bankrésztvénytársaságnak a befejezése végett. A bank igazgatóságának elnöke Argetoianu, a legutóbbi liberális kormány volt földmívelésügyi minisztere, alelnöke pedig Herbert Guttman, a Dresdener Bank vezérigazgatója. Az igazgatóság tagjai a németek tökélekedtsége részéről: dr. Frisch, a Dresdener Bank igazgatója, Van Hirop, az Amsterdamsche Bank vezérigazgatója, Siebenhayn, a berlini Kommerz- und Privat Bank vezérigazgatója, Schröder,

a kölni Stein-bankház igazgatója és Hirschland esseni bankár, míg a románokat az igazgatóságban Argetoianun kívül Richard Franasovici volt belügyi államtitkár, Nicolae Cantacuzino, Garofild volt földmívelésügyi miniszter, Mitilineu volt averescanus külügyminiszter, Manolescu államtitkár és a keresk. és iparkamarák szövetségének jelenlegi elnöke. valamint Popescu mérnök képviselő. A pénzügyintézet vezérigazgatója Witzleben, igazgatói pedig Anselm és Leo Krapalik lesznek.

A bank alaptőkéje 250 millió lej és mintegy 15 milliárd hitelre számíthat. Elsősorban a kereskedelemnek és iparnak szándékozik olcsó kölcsönöket juttatni s ezenkívül hosszulejű hitelek fog nyújtani ingatlanokra. Ötezer lej névértékű részvényeket bocsátottak ki, amelyeket két évre zárolnak.

„Helcompa“ transformată în societate pe acții

Noua societate intenționează să înființeze și fabrici noi de ghetă

Una dintre cele mai mari întreprinderi comerciale de ghetă din țară „Helcompa“, care se ocupă nu numai cu desfacerea produselor indigene, ci și streine, în urma hotărârii adunării din 28 Aug. a. c. se transformă în societate pe acții.

Întreprinderea „Helcompa“ în trecut era proprietatea dlor Ernst și Ludovic Hirsch.

Capitalul societății „Helcompa“ se compune din 200 acții de câte 5000 lei, din cari majoritatea o dețin proprietarii de până acuma și dl. Adolf

Hirsch.

Cele 28 reprezentanțe exclusive pe care le-a avut din țară și din străinătate „Helcompa“, le va continua să le țină noua societate, care intenționează să înființeze și o fabrică nouă.

Directorul societății este dl. Ernst Hirsch, fondator al întreprinderii și care, ca un recunoscut specialist, a realizat dezvoltarea de până acuma a impozantei întreprinderi.

Locțiitor de director este dl. Wilhelm Hirsch, iar procurist dl. Emerich Lobstein.

A Helcompa bór- és cipő kellekek kereskedelmi vállalat részvénytársasággá alakult át

A részvényérdekeltség az eddigi kül- és bel-földi egyedárusítások fenntartásával szakmai gyárak alapítását vette terve

Az ország egyik legnagyobb és legismertebb bór- és cipőkellekek árusításával foglalkozó kereskedelmi vállalatát fejlődött az utóbbi években a Helcompa Közkereseti Kereskedelmi Társaság, amely a belföldi szakmai cikkekén kívül, külföldi produktumokat is plassziroz a romániai piacon. A társaság tulajdonosai Hirsch Ernő és Lajos voltak. A Helcompa augusztus 28-án tartott alakuló közgyűlésén részvénytársasággá alakult át. A részvénytársaság kezdeti alaptőkéje egy millió lej, amely

200 drb. 5000 lej névértékű részvényből áll,

melynek majoritása Hirsch Adolf nagykereskedő és a Helcompa volt tulajdonosai között oszlik meg. A részvénytőke teljes egészében befizetést nyert.

Az átalakulás folytán a vállalat nagy fejlődési lehetőségek előtt áll. A Helcompa 28 egyedárusítását és vezérképviselőit, amelyeket részint külföldi, részint belföldi ismert szakmai gyáraktól tartott fenn, az új részvény érdekeltség átveszi és tovább viszi, ezenkívül

különböző szakmai gyárak alapítására is kiterjeszkedik.

A részvénytársaság ügyvezető-igazgatója Hirsch Ernő, aki a Helcompa társaság alapító tagja volt és aki kitünő ismerője a romániai bórpari szakmának és a Helcompát 3 évi fennállása alatt a legnagyobb szakmai vállalatát fejlesztette. — Helyettes igazgató Hirsch Vilmos, cégvezetője Lobstein Imre.

Comercializarea minelor de aur

Intensificarea exploatarei aurului

Dl V. Madgearu ministru de industrie și comerț a plecat în Ardeal pentru a inspecta minele de aur ale Statului. În această călătorie d-sa este însoțit de dl Japy, însărcinatul de afaceri al Franței, ing. Brătășanu, consilierul economic al dlui președinte al Consiliului și ing. Cer-

kez, director în Ministerul de industrie și comerț.

Dl ministru Madgearu se va însoțea în Capitală Luni dimineața.

Vizita se aduce în legătură cu comercializarea uzinelor de aur din Ardeal, pentru a se intensifica exploatarea.

Nagy fizetésképtelenség a cseh-szlovák fapiacon

Érdekes fizetésképtelenségi eset fordult elő legutóbb Cseh-szlovákiában. Az egyik mukavecei nagy fatermelő vállalat, a Frigyesfalvai Faipari Rt. kényszeregyezségi eljárás útján egy éves moratóriumot kért a hitelezőktől, melynek lejártával tartozásait száz százaléig óhajtja kielégíteni. Igen érdekesen indokolja meg a cég fizetési válságát, amennyiben azt hozza fel, hogy a Schönborn-birtokokból alapított Latorica Rt. nem respektálta azokat a szerződéseket, melyek a Frigyesfalvai Faipari Rt. és a Schönborn-uradalom között fennállottak, úgyhogy a

cégnek az előirányoztnál jóval drágábban kellett faszükségletét beszereznie. A vállalat egyébként teljesen aktív, amennyiben 5,642.416 csehkورونا passzívával szemben a státusz szerint 6,541.135 csehkورونا az aktívák összege. A vállalat főhitelezői a következők: Munkácsi Népbank, mely 1,907.000 pengőt követel, a Csehszlovák Légió Bank, mely 600.000 csehkoronát, a Drach Faipari Rt. Zágráb, mely 240.300 csehkoronát és a budapesti Grossmann Farkas és Fiai Rt., mely 205.840 csehkoronát követel.

Modificarea legii Vămilor

Unificarea legislației vamale — Simplificarea formalităților — Creditele vamale — Contravențiunile și contrabandele

Aplicarea noului tarif vamal, a pus la ordinea zilei problema modificării actualei legi a vămilor. O comisie numită de Ministerul finanțelor a fost însărcinată să întocmească

un proiect de lege, care să corespundă spiritului modern

ce și-a făcut loc în această direcție și să înlesnească, pe cât posibil, comerțul internațional.

Legea ce urmează să se modifice e în vigoare de peste 25 ani și, evident, nu mai răspunde nevoilor actuale ale vămilor. În afară de aceasta,

în teritoriile alipite, există o sumedenie de legi

și regulamente în vigoare, cari fac imposibilă aplicarea legii din Vechiul Regat.

Noul proiect de lege a fost întocmit. Prin el

se unifică regimul vamal din întreaga țară

și se reglementează — odată pentru totdeauna — funcționarea oficiilor vamale.

O inovație a noiei legi vor fi creditele vamale pentru industriași.

Constatându-se că unele mărfuri — deși lucrate în țară — au nevoie de o perfectare ce nu se poate face decât în străinătate —

noua lege va permite exportul acestor mărfuri fără plată

taxelor vamale. La expedierea mărfurilor industriași vor fi debitați cu valoarea taxelor ce ar trebui plătite, urmând ca la readucerea lor în țară, această

debitare să fie anulată.

Comisiunea care lucrează la modificarea legii vămilor a introdus un principiu nou și anume că pe viitor

nici o reducere de amendă vamală

nu va mai putea fi acordată de Ministerul finanțelor sau direcțiunea vămilor. Reducerile de amenzi sau anulările de procese verbale de contravenție vor putea fi acordate numai de justiție.

Amenzile prevăzute de actuala lege a vămilor vor fi mult reduse. Se vor stabili

două feluri de amenzi.

Amenzi pentru contrabandele trecute prin punctele vamale și amenzi pentru contrabandele făcute prin alte puncte de frontieră decât acelea unde sunt instalate vami.

Noua lege a vămilor va mai conștinți și

principiul vămirei coletelor poștale la domiciliu

măsură pusă în practică de d. ing. Vidrighin pe timpul când a condus administrația poștelor.

Târg de mostre în Timișoara

În zilele de 25 și 26 Septembrie crt. va avea loc la Timișoara, cu concursul Camerei de industrie și comerț al VI-lea congres și târg de mostre segnicolar al restauratorilor, hotelierilor, cafegiilor, cârciumarilor, cofetarilor și altor proprietari de brevete din Timișoara.

Expoziția se va ține în locurile Camerei de industrie și comerț. Târgul de mostre va dura dela 25—30 Septembrie crt.

A gyapjuszövések vámdija

A pénzügyminiszterium körrendelet útján értesítette az összes vámhivatalokat, hogy egyes vámhivatalok tévesen értelmezik a vámtarifa 156. tételét és ezért a következőket rendel el: A négyzetméterenként 200 grammnál könnyebb gyapjuszövések (tesatură de lână), — amelyek gyapjuaipacca és szerz elnevezés alatt ismeretesek és ruhabélésként használtak, — még abban az esetben sem vámolandók el a 156/a tétel szerint, ha gyapott fonalakat (urzeala de bumbac) tartalmaznak, hanem a 156/b tétel szerint, mivel a 156/a tétel alatt csakis a női aljakhoz használt gyapjufélék (lenajuri) vámolandók el.

A Kolozsvári Takarékszövetkezet és Hitelbank házvétele Temesváron

A Temesvár Jenőherceg-utca 8. szám alatti egyemeletes ház újból gazdát cserélt. Mintegy egy évvel ezelőtt a házat Friedmann Ferenc, a Sternberg-féle régiségkereskedés tulajdonosa 1,675.000 lejért eladta a Bánáti Hitelbanknak, míg a bank most a házat 2,300.000 lejért továbbadta a Kolozsvári Takarékszövetkezet és Hitelbank R.-T.-nak. A kolozsvári bank ebben a házban fogja temesvári fiókját megnyitni és erre a célra igénybe veszi a volt Bröder-féle helyiségeket és később az épület egész első emeletét. A Polatsek-féle könyvkereskedés jövő év május elsejéig a házban marad, amikor ugyanis a könyvkereskedés szerződése lejár.

A temesvári Pallas Bank Rt. nem azonos a Pallas Kereskedelmi Részvénytársasággal

A Pallas Kereskedelmi Rt. fizetésképtelenségéről elterjedt hírek nem okoztak nyugtalanságot a Bányászati és Temesvári gazdasági tényezői között, annál is inkább, mert a részvénytársaságnak hatalmas értéket reprezentáló házára felvett amortizációs kölcsönén kívül, más adósság nincs. Itt említjük meg, hogy a Pallas Kereskedelmi Rt. nem azonos a temesvári Pallas Bank Részvénytársasággal és a pénzügyintézetnek semmiféle kapcsolata nincs a Pallas Kereskedelmi Részvénytársasággal, A Pallas Bank Rt. temesvári és bányászati piac jól megalapozott pénzügyintézete, amely Méri Rudolf vezérigazgató irányítása mellett kitűnő kapcsolatokkal rendelkezik és rohamosan fejlődik.

Kibővítette üzemét a tordai Első Élesdi Mészégető Rt.

A tordai Első Élesdi Mészégető Rt. még tavaly megvásárolta a Calcium Rt. tordai mészégető telepét, amelyet teljesen átépített és modern üzem berendezéssel látott el. A munkálatok már az ősz folyamán készen lesznek. Az új telepen egy modern emeletes mészégető épült, amelynek kapacitása a 7-8 vagon is meghaladja.

Concesionarea terenurilor petrolifere ale Statului

Societățile petrolifere admise la licitație

Intreprinderilor petrolifere care au cerut să fie admise la licitațiunea ce se va ține în ziua de 2 Septembrie 1929, ora 10 a. m. în cabinetul Directorului General al Minelor pentru punerea în exploatare a 14 perimetre petrolifere în suprafață totală de 538 ha. 6000 m. p. potrivit autorizării dată prin Jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 1627 din 30 Iulie 1929, li s'au examinat cererile de către Comisiunea instituită prin art. 4 din deciziunea ministerială Nr. 91533 din 1 August 1929.

Pe baza avizului au fost admise să ia parte la licitațiune următoarele întreprinderi, care îndeplinesc condițiunile cerute de art. 30 și 148 al. 1 din legea minelor în vigoare și anume:

Petrolmina; Subsolul-Român; Petrol-Block; Steaua Română; Petrolul; Româno-Americană; Foraky-Românească; Cometa; Sondrum; Sirius; Concordia; Colombia; Roumanian Condoliated Oilfields; Forajul; Astra Română; Starnaphta; Româno-Belgiană; Sondajul.

Részvénytársasággá alakul át a dési Industria de Petrol

A vállalat nagyarányu fejlődése újabb üzembővítést tesz szükségessé

Az erdélyi petróleum ipari vállalatok közül a világpiacra uralkodó dekonjunktúra ellenére, kitűnő fejlődést ért el a dési Industria de Petrol. 1907-ben alapította I. Friedmann a dési kőolajfinomító gyárat, amely szerény keretek között indult és komoly, rentabilis vállalattá fejlődött.

Az Industria de Petrol 1928-ban már elérte az évi 3600 vagon nyersolajat feldolgozó kapacitást, benzint, petróleumot, motorinát és pakurát gyártó üzemét tahotta-kenőesők termelésére is kibővítette, amely termelési ágat Romániában modern felszerelésű üzemmel még ma is egyedül a vál-

lalat kultiválja. Ebben az évben az üzemét továbbfejlesztették és különböző kenőolajak termelésére is berendezték.

Az Industria de Petrol kereskedelmi vezetője dr. Weinberger vezérigazgató, technikai vezetője Friedmann mérnök, akiknek agilitásához fűződik a vállalat nagyarányu fejlődése. Amint értesülünk a vállalat tulajdonosai elhatározták, hogy egy további fejlesztési program realizálása érdekében részvénytársasággá alakítják át a vállalatot és nagyobb tőke investíciókat fognak eszközölni a vállalat további modernizálására érdekében.

Mégis kivonul a Szana család a Temesvári Bankból

A Banca Marmorosch & Blank fiókja lesz a Szana-konzern — A Temesvári Söröződét a Luther-sörgyár vette meg

Már több ízben foglalkoztunk a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. átszervezésével kapcsolatos tárgyalásokkal. Legutóbb közöltük azt, hogy a banknál érdekelt nagybankok képviselői augusztus 16-án Bécsben tartott tanácskozásukon

döntést ohajtottak hozni a vezérigazgatói szék betöltésére és a bank további összetételére vonatkozólag.

A jelzett értekezleten a Banca Marmorosch részéről Blank Arisztid vezérigazgató és Craciun Gheorghe aligazgató, az Angol-

Magyar Bank részéről Fleiszig Sándor vezérigazgató, Kálmán Henrik ügyvezető-igazgató, a Schröder Bankhoz részéről Preleuthner igazgató és a Temesvári Bank és Kereskedelmi Rt. részéről ifj. Szana Zsigmond vettek részt.

Az értekezlet Blank Arisztidet bizta meg az adminisztrateur delegatusi teendőikkel, első ügyvezető-igazgatóvá ifj. Szana Zsigmondot nevezte ki, ugyanakkor Alexandru Paximadét, a Banca Marmorosch nagyváradi igazgatóját, a Nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara elnökét a Temesvári Bank és Ke-

reskedelmi Rt. ügyvezető-igazgatójává nevezte ki.

Ezt a változást a Temesvári Bank és Kereskedelmi Részvénytársaságnál érdekelt nagybankok képviselői kommunikációban hozták a nagyközönség tudomására, azonban a hír nem hozott megnyugvást, különösen a részvényeseknél, kik végleges megoldást várnak.

A bankhoz közelálló egyik reprezentatív egyén információja alapján közölhetjük, hogy

azon az értekezleten sokkal messzebbmenő határozatokat hoztak.

Értesülésünk szerint a Banca Marmorosch a részvények 80 százalékát tárcájába veszi és a teljes majoritás birtokában ez év végével, vagy a jövő év elején

a Temesvári Bankot a Marmorosch bank fiókjává fogják átalakítani,

addig is pedig igyekeznek a bank érdekeltiségéhez tartozó összes vállalatokat bankszempontról likvidálni.

Igy került eladásra a Temesvári Söröződe Rt. is, amelyet a Banca Marmoroschon keresztül a Luther Sörgyár vásárolt meg. Tárgyalásokat folytatnak több külföldi és belföldi érdekcsoporttal, más ipari kereskedelmi vállalatok átadására nézve is.

A Bánáti Hitelbank és a Közgazdasági Bank Rt. fúziója is elhatározott dolog,

Megoldást nyert ideiglenesen a Béga-malom sorsa is, amelyet a Próhászka-konzern vett bérbe. A Temesvári Bank teljes likvidálása hónapokat, illetve közel egy évet vesz igénybe. A fokozatosan végrehajtott likvidáció a bánáti közigazdaságot alig fogja zavarni.

S'a ieftiniți berea la Cluj

Intre fabricile de bere din Ardeal și Banat de o parte și asociația restauratorilor din țară de altă parte au urmat de mai mult timp tratative pentru stabilirea prețului berei, în urma urcării impozitului asupra berei cu 450 lei la hectolitru.

În urma tratativelor, cele două grupuri interesate au recunoscut că e momentul să cadă de acord asupra unui preț unitar.

În acest scop s'a ținut la Cluj la 21 August o conferință importantă între conducerea Asociației restauratorilor din țară și președintele asociației fabricanților de bere din Ardeal și Banat, Albert Bürger din Târgu-Mureș. Conferința a durat toată ziua și ambele părți au sfârșit prin a recunoaște că trebuie să lucreze în mod solidar și armonios, apărându-și reciproc interesele, dar totodată servind și publicul prin ieftinirea berei. Astfel s'a hotărât, că începând cu ziua de 24 August prețul berei se va ieftini la Cluj cu 1 leu la pahar.

Tratativele continuă acum pentru a se ajunge la un acord și în ce privește reducerea prețului berei vândută în sticle.

Értesítés!

Értesítem a mélyen tisztelt vevőközönségemet, hogy az összes tavaszi újdonságaim, különösen kiemelve a

Burberry Gabardin Trench-Coat-ok kész Homespuns sport-öltönyök

és mértékosztályom legújabb angol szövetei nagy választékban megérkeztek

NEUMANN M.

férfi- és fiú ruhaáruháza, Cluj, Piața Unirii (Főtér) 14.

NOTE

*

Valuta internațională de aur

Ideia înființării unei valute internaționale de aur, preocupă mai demult cercurile economice, dar tuturora le părea o simplă utopie. Cu toate acestea însă pare a fi întrucâtva realizabilă, pentru că altfel nu s'ar aduce mereu în discuție.

În ultimul timp s'a adus din nou în discuție problema valutei internaționale.

Un plan a elaborat un englez, care locuiește în Paris și este directorul institutului „Midland-Bank”; un alt plan a fost elaborat de către Liga Națiunilor, secția argentiniană. Ambele sunt bazate pe sistemul clearing, concepând înființarea unei bănci de clearing în Haga, cu menirea de a face emisiuni de valută internațională de aur.

Suedezii electrifică România?

Guvernul român, după cum suntem informați, a trimis o delegație în Suedia ca să urmeze tratative pentru electrificările ce sunt a se întreprinde în România și în genere, pentru exploatarea energiilor hidraulice și naturale. ce avem în țară.

„Sfatul Negustoresc” aranjază un congres internațional comercial în București

„Sfatul Negustoresc” se ocupă mai demult cu ideea organizării unui congres internațional comercial în București, pentru a desbata și a produce o comparație între situația delanoi și din streinătate, în ce privește impozitele, transporturile, taxele vamale etc.

Sfatul Negustoresc și-a convocat o adunare generală extraordinară în București pe luna Septembrie a. c. în care urmează să se stabilească și data congresului, la care se vor invita reprezentanți din toate țările.

Exportul de cereale în plin avânt

După ultimele rapoarte primite de guvern, exportul de cereale a luat un mare avânt și prețurile sunt satisfăcătoare.

Recolta din Basarabia, în deosebi a oarzelor, este excepțional de bună.

Piața a început să se resimtă și criza este în descreștere.

Acordarea păsurilor

„Monitorul Oficial” din 24 August crt., publică deciziunea Ministerului de finanțe prin care păsurile de impozite și scăderile de amenzi nu vor mai putea fi acordate decât de ministrul și secretarul general, pe baza dovezilor ce se vor prezenta și cari vor justifica că situația este cu adevărat grea.

Orice alte dispozițiuni cari nu au aprobarea ministerială sunt nule. Pășurile acordate încetează și impozitele ca și taxele de succesiuni când devin exigibile indiferent de ce păsuiri li s'a acordat până în prezent.

Industria de Petrol din Dej se transformă în societate pe acții

Marea întreprindere continuă să se desvolte

„Industria de Petrol” S. A. din Dej, cu toată deconiunțura, care se semnaleză pe piețele mondiale, în Ardeal continuă să se desvolte.

„Industria de Petrol” din Dej s'a înființat în 1907 de către antreprenorul S. *Frieman*, în cadre modeste.

În anul 1928, „Industria de Petrol” din Dej, a produs 3600 vagnane petrol, benzină, motorină și păcură, încât a crezut necesar să se instaleze și pentru unsoare tavotta, care în întreaga Românie se fabrica numai la aceasta întreprindere

cu aranjament modern.

Anul acesta, întreprinderea continuă să se desvolte, instalându-se și pentru fabricarea unor soiuri de uleiuri de masini.

Desvoltarea întreprinderii se datorește dlui director general comercial dr. *Weinberger* și conducătorului tehnic, dlui ing. *Friedman*, cari în ultimul timp, în interesul continuării dezvoltării întreprinderii, au hotărât să se constituie în societate pe acții, pentru noi investiții necesare.

Módosítják az áruhitelkondíciókat a petroleumgyárak

Az erdélyi és ökirálysági petroleumgyárak és finomítók szeptember 1. érvénnyel új kondíciókat léptetnek életbe a petroleum produktumok kihelyezésénél. Amint ismeretes a kormány egyik legutóbbi rendelkezésével felemelte a petroleum-termékek fogyasztási adóját és ez a felemelés újabb jelentős összegekkel terhelte azokat a gyárakat, amelyek áruhitelrelációkat tartanak fenn.

A petroleumgyárak ezért elhatározták, hogy szeptember

1-től kezdve az áruhitelkondícióknak nem fogják többé viselni a fogyasztási adók kamatvesztéseit, hanem a kihitelezéseket úgy módosítják, hogy a fogyasztási adókat a vevők, illetve a nagykereskedők előlegezték. Az erre vonatkozó egyezményt, értesülésünk szerint a *Creditul Minier*, a *Concordia*, az erdélyi vállalatok közül a *Photogen* és az *Industria Petrol Dej*, már alá is irták, a többi petroleumgyárak csatlakozása az egyezményhez pedig folyamatban van.

Laminoarele din Brăila ale Industriei Sârmei din Cluj își încep activitatea

Importanta întreprindere „Industria Sârmei S. A.” din Cluj, continuându-și programul de dezvoltare, a ajuns la o nouă etapă, terminându-și lucrările, pe cari le-a întreprins în Brăila pentru

construirea unor impozante laminoare,

cari vor fi dintre cele mai moderne aproape din Europa centrală.

Laminoarele din Brăila au fost contemplate să se încheie pe toamnă, o producție zilnică de 12—16 vagoane sârmă

de o calitate superioară.

Lucrările de construcție au fost contemplate să se încheie pe toamnă însă

în Septembrie a. c. se va începe și instalarea modernelor mașini germane,

pe cari le-a adus direcțiunea.

Este interesant, că producția contemplată este vorba să se obțină numai cu 200 muncitori, în urma practicilor mașini moderne procurate, deci cu muncitori mai puțini va produce mai mult,

decât uzinele din Ghiriș, cari au muncitori mai mulți.

Lucrătorii angajați la uzinele din Brăila, de altfel sunt dintre cei mai specializați, cari și-au însușit meseria la uzinele din Ghiriș ale întreprinderii

Conducător al laminoanelor din Brăila este designat dl ing. *Trapper*, iar desfacerea produselor va fi menținută pentru direcțiunea din Cluj.

Industria Sârmei și-a construit laminoare în Brăila ca să poată

face față concurenței streine,

care livrează ieftin pe Dunăre și ca să poată mai convenabil

exporta în țările balcanice,

producând stocuri cari întrec posibilitățile de plasare în țară.

Industria Sârmei se reorganizează și în Cluj, construindu-și un nou palat în str. Iuliu Maniu, în locul aceluia actual, pe care-l valorizează.

Uriașa dezvoltare a Industriei Sârmei se datorește în primul rând neobositului director general Ijo *Diamant*, care în decurs de câțiva ani, a dezvoltat cât se poate de modern importanta întreprindere.

Alături de dl *Diamant*, a mai contribuit la dezvoltarea întreprinderii și dl. *Bașa*, director comercial.

FIGYELŐ

*

Nemzetközi aranyvaluta

A nemzetközi aranyvaluta tervét, amelyről már olyan sokat irtak a különböző napisajtók, egyelőre még utópiának látszik. Hogy azonban ebben az utópiában mégis van bizonyos hányad, valószínűség bizonyítja, hogy az utóbbi napokban újabb tervek merültek fel az egységes nemzetközi aranyvaluta megvalósítása érdekében.

Az első tervet egy Párisban élő bankember dolgozta ki, aki az angol Midland Bank igazgatója: a második tervet az argentiniai népszövetségi liga dolgozta ki. Mindkét terv végeredményben odairányul, hogy a nemzetközi Clearing Bank, amelyet Hágában fel akarnak állítani, egységes nemzetközi aranyvalutát bocsásson ki.

A szervezet körülbelül a következő alapelveken épülne fel: A nemzetközi Clearing Bank felhatalmazást kap arra nézve, hogy aranyvaluták beszolgáltatásai ellenében nemzetközi pénzjegyeket bocsásson ki. A nemzetközi bankjegy fedezete mindig százszázalékos volna, mivel a bankjegyet csak akkor szabad kibocsátani, ha aranydevizákkal teljesen ki van fizetve. A nemzetközi Bank az egyes nemzeti Jegybankoknál fiókokat állítana fel, amelyek a maguk részéről mindig arról gondoskodnának, hogy az illető ország bankjegyeinek csak egy pontosan meghatározott hányada cserélhető be nemzetközi bankjegyekre.

A nemzetközi, vagy csak páneurópai valuta bevezetésének a legfontosabb előfeltétele azonban az európai pénzviszonyok teljes konszolidálása, elsősorban pedig szükséges a diszkonttélék nivellálása. Ezek az előfeltételek azonban ma még egyáltalában nincsenek meg. Ha a tervet megvalósítják akkor a megoldás az egész gazdasági életre a legnagyobb kihatással volna. Ugyanis a mobilbankok üzleti körében a devizaarbitrázs jóformán teljesen megszűnne. Ha a nemzetközi bankjegyből csak kis mennyiség kerülne piacra, akkor a bankjegyek felhasználásainak a veszélye volna meg, annak a nemzetgazdasági elvnek az alapján, hogy a jó pénz kiszorítja a rossz pénzt, különösen azokban az országokban, amelyek valutája gyengébb. Ha pedig a forgalomba hozott nemzetközi bankjegyek mennyisége igen nagy, akkor az új nemzetközi pénz erős drágulás veszélyét idézné fel. Ilyen terv megvalósulása esetén a munkabérek és a termelési költségeknek a kérdése is erős befolyás alatt állna. Jelenleg az időpontot egyáltalán nem tartják alkalmasnak arra, hogy ezt a tervet meg is valósítsák.

Fabrica Scherg & Co. din Braşov sporeşte capitalul

Ministerul de industrie și comerț a aprobat zilele aceste marea tranzacție, prin care Fabricile de Postav și Tesătură de Modă a *Wilhelm Scherg & Co.* din Braşov S. A. și-a contemplat sporirea capitalului dela 96 milioane la 144 milioane lei, deja deplin vărsați.

„VICTORIA”

PRIMA FABRICĂ ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI ȘIRETURI
ELSŐ ERDÉLYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYÁR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

șireturi pentru
ghete, trese, șireturi de
lama goufrate, șuitașuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset boritást és külön-
böző speciális paszományárut
elsőrangú kivitelben

Telegram: Pasmanteria Victoria

Svéd konzorciummal tárgyal a kormány Románia elektrifikálásáról

Megbízható helyről származó információk szerint a kormány pénzügyi delegációt küldött Svédországba, amely egy ottani pénzcsoporttal tárgyalást folytat Románia természeti erőinek megfelelő kihasználására vonatkozólag. Főként a vizierők kiaknázásáról és az elektrifikálásról van szó.

Ujabb árlejtést tartanak az állami petroleumterületek bérletére

Ismeretes, hogy Madgearu ipar- és kereskedelemügyi miniszter megsemmisítette az állami petroleumjáruelék értékesítésére vonatkozó árlejtést. A miniszter egyidejűleg elhatározta azt is, hogy minimálisan 600.000 lej az az összeg, amelyet az állami petroleumterületek hektárjáért, mint alapárát a jövőben igényelni fog. A petroleumvállalatok beadványt intéztek a miniszterhez, amelyben kifejtik, hogy ez az ár rendkívül magas és ne ragaszkodják a petroleumtársaságok részéről benyújtandó ajánlatoknál előre limitált minimális árhoz, hanem engedjen utat a szabadversenynek. A miniszter honorálta a petroleumvállalatok kérését és így a szeptember 2-án megtartandó árlejtésen ár tekintetében minden megkötöttség nélkül tehetnek ajánlatot a petroleumtársaságok. A miniszter azonban fenntartotta magának azt a jogot, hogy amennyiben a felajánlott árak nem lesznek reálisak, a szeptember 2-iki árlejtést is megsemmisíti és az új árlejtésen ragaszkodni fog a minimális alapárakhoz.

Alabástromgyár létesült Tordán

Tordán új iparvállalat létesült. Ez iparvállalat alabástromgyár, amely a tordamegyei Mészki község határában levő Jobbágy-féle bányából kitermelt alabástromkő felhasználásával tökéletes kivitelű különféle alabástrom-disztárgyakat, csillárokat, ampolnákat állít elő.

A gyár alapítói két berlini gyáros: Domokos Lajos és Wolf J., akik a vállalatot teljesen német mintára, a legújabb, legmodernebb gyártási elvek szerint rendezték be.

A gyár jelenleg 60 alkalmazottat foglalkoztat, akik mindannyian belföldi munkások és akik, Domokos igazgató által megfelelő elméleti és gyakorlati oktatásban részesítve, nagyon ügyeseknek bizonyulnak.

Az üzem állandóan bővül. Miután a belföldi piac a vállalat gyártmányai elhelyezésére igen kicsiny, a gyár főként exportra rendezkedik be. A vállalat jövőjét biztosítja az alapítók nagy szaktudása, tapasztalata és a rendelkezésre álló tőke. De biztosítja az a körülmény is, hogy a Mészki kitermelt alabástromkő oly kitűnő minőségű, hogy a világhírű, eddig utólréhetetlennek mondott olasz alabástrommal is felveszi a versenyt.

Un miliard lei pentru finanțarea recoltei

Imprumutul a fost contractat cu un grup olandez

Negocierile conduse de d. ministru Mihai Popovici cu bancherii olandezi, în chestiunea finanțării recoltei în curs, au fost terminate *Nederlandsche Bank* a telegrafiat d-lui ministru Popovici la Paris aprobarea acordului stabilit.

Imprumutul obținut se cifrează la

un miliard de lei și e acordat de băncile olandeze,

constituite în grup, direct.

Acest împrumut e important nu numai din punct de vedere al nevoilor actuale, dar și pentru

că marchează și confirmă clar

inceputul restabilirii creditului român pe piețele bancare occidentale.

Pe de altă parte, împrumutul înseamnă reluarea finanțării sezonale ale recoltelor românești, împiedecând, prin abundența de capital,

fluctuațiile la prețurile cerealelor,

fluctuații cari în ultimii opt ani au adus prejudicii atât de mari agriculturii și comerțului românesc.

Autógyárat állít fel Romániában a General Motors?

A General Motors európai vezérigazgatója, Mr. Loaran helyettesével, Mr. Morris-sal, dr. Iselstein, az antwerpeni igazgató, Ceropian alexandriai igazgató, Brück pénzügyi főnök és Traian mérnök társaságában a napokban Nagyváradon járt. A látogatás célja az, hogy a General Motors Romániában autógyárat akar létesíteni, hogy a Balkán piacnak szükséges kocsimennyiséget itt gyártásák. Az amerikai urak Balogh Leó Lajossal, az Automobilia vezérigazgatójával és Sas Emil igaz-

gatóval és Stephes. főfelügyelővel tárgyaltak, megnézték azokat a terveket, amelyeket az itteni megbízottak szükségessé tartottak és azokat magukkal vitték. Szombaton délután utaztak tovább Temesvár, Bukarest, Zágráb, Belgrád, Szófia, Konstantinápoly felé s csak hónapok múlva tudjuk meg, hogy a hatalmas amerikai gyár megbízottai körutjuk során melyik országot és melyik várost választják majd ki az épülő hatalmas gyártelep színhelyül.

Importul automobilelor

Normele fixate de Ministerul de Finanțe

Ministerul de finanțe a trimis un ordin curicular tuturor punctelor vamale din țară, făcându-li-se cunoscut ca urmare la ordinul circular No. 198966 din 30 Iulie 1929, că li se trimitte un abluu cu principalele automobile ce se importă din America. Tabloul cuprinde numele fabricii (marca) cu toate tipurile produse de fiecare fabrică, având specificate pentru fiecare tip numărul locurilor și cel al ușilor, iar în dreptul fiecărui tip este trecută valoarea lui în lei, așa cum s'a fixat d'eminister, valoarea la care se vor calcula atât taxeele vamale, cât și cele de lux prevăzute de tariful unitar.

Se va cere întotdeauna importurilor facturile privind automobilele ce se prezintă spre vămuire, în scopul de a le putea identifica cu tipurile prevăzute în tabloul ce se trimite, iar după identificare se va lua valoarea specificată în tablou pentru acel tip — nu valoarea arătată în factură.

Deoarece în sumele prevăzute în

tabλου se cuprinde pe lângă valoarea automobilului și costul ambalajului și cel al transportului până la frontiera noastră, nu se vor impune la nici o taxă lazile obișnuite în cari sunt aduse automobilele; afară numai când aceste lazi ar fi de stejar sau de atla esență tare, în care caz se vor impune separat după fel. Pentru aceleași motive nu se vor impune separat: o roată de rezervă, barele de apărare, lăternile (farurile) amortizoarele, acumulatorii, lada cu scule și alte asemenea accesorii, cari sunt aduse odată cu automobilul, deoarece toate acestea sunt cuprinse în prețul fixat în tablou; orice altă roată de rezervă, precum și orice alte părți sau accesorii se vor impune separat după felul lor.

În ce privește taxeele de lux de 11 și 16.50 la sută prevăzute de tariful unitar, se vor aplica după aceleași norme ca și taxeele vamale și anume: să presupunem că valoarea automobilului identificat după tablou ar fi de

280.000 lei, atunci pentru primii 150 mii lei veți aplica taxa de lux de 11 la sută, adică 16.500 lei, iar pentru restul până la 280.000 lei, adică la 130.000 lei veți aplica 16,50 la sută, ceea ce face 21450 lei, sau în total 37950 lei.

În curând se vor trimite și tabloarele cu valorile stabilite de minister pentru automobilele europene; până la primirea acestor tablouri se va proceda pentru automobilele europene conform instrucțiunilor din ord. circ. No. 198966 din 1929, referitoare la automobilele a căror valoare nu este trecută în tablou, cerând avizul Direcțiunii generale a vămilor ori de câte ori se va avea cea mai mică îndoială asupra sincerității prețului din facturi, preț în care trebuie să figureze și transportul și ambalajul.

Cévgváltozás az Első Tordai Müagyagipar és Edénygyárnál

Keleleturópa legnagyobb és legmodernebbül felszerelt agyagedénygyára a Tompa és Farkas, Első Tordai Müagyagipar és Edénygyár. A vállalatnál az utóbbi időben személyi változás állott be, amennyiben Tompa kivált a cégből. A személyi változást a törvényszék bejegyezte. Az új cég Farkas et Co. A gyárát Farkas István vezérigazgató, aki tervbe vette, hogy újabb árutípusok gyártását fogja bevezetni a közel jövőben.

Schimbări la Industria de Argilă și Prima Fabrică de Vase din Turda

Una dintre cele mai mari și mai modern instalate fabrice de vase de argilă din Orientul Europei, Prima Fabrică de Vase și Industrie de Argilă Farkas & Tompa din Turda, în ultimul timp a ajuns în faza unei schimbări, cu retragerea dlui Tompa.

Firma în prezent în loc de Tompa și Farkas figurează numai pe numele Farkas & Co.

Fabrica o conduce dl. director general Ștefan Farkas, care intenționează să introducă un nou tip de produse pe piață.

Taxarea la import a îngrășămintelor chimice

Ministerul de industrie și comerț a trimis un ordin circular tuturor punctelor vamale din țară făcându-li-se cunoscut că de oare ce ministerul este informat că la unele vămi îngrășămintele chimice vizate de art. 1723 blianiatul b, precum și cele dela aliniatul i sunt declarate și taxate ca produse prevăzute la aliniatul f, deci la o taxă inferioară, frustându-se astfel Statul cu diferența de taxe.

Pentru a se evita această posibilitate de fraudă, pe viitor transporturile de îngrășămintele ce vor fi declarate ca produse taxabile la aliniatul f, înainte de a fi taxate, să fie analizate de laboratoarele unde obișnuit se fac asemenea analize și taxarea să fie făcută numai pe baza rezultatului analizei.

Se va aplica aliniatul b dacă analiza va arăta că conține materii azotoase, sau aliniatul f dacă conține materii fosfatice, iar când conține ambele materii (fosfatice și azotoase) atunci se va aplica aliniatul i.

Ne fogadjon el mást
„Mira“ légyszívó
a legjobb!

Milyen reformokat kér a gyáripar a kormánytól az ipari krízis megszüntetése érdekében

A memorandumban foglalt követelések

„A becsületes kormányzat gazdaságpolitikájának mentesítve kell lennie minden párt-politikai tendenciától ...“

Részletesen beszámolt az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság” arról a konferenciáról, melyet a Romániai Gyáriparosok Országos Szövetségének kolozsvári tagozata tartott nagy érdeklődés mellett.

Az UGIR kolozsvári kerületének taggyűlésén dr. Bösör-ményi Sándor ügyvezető-igazgató részletes munkaprogram-tervezetet terjesztett elő azokról az iparpolitikai alapelvekről és konkrét követelésekről, amelyek az ipari termelés tényezőinek megítélése szerint a kormány iparpolitikai intézkedéseinek és szervezeteinek meg-

javítása céljából a kormány és az egyes szakminisztériumok elé terjesztendő. A munkaprogram részletesen felöleli azokat a sérelmeket, amelyek az ipari termelést, mint Románia gazdasági konszolidációjának egyik leghatalmasabb tényezőjét a rapid-módon életbeléptetett különböző kormányzati intézkedések következtében érték, Az alábbiakban teljes egészében közöljük a szélesvonalú munkaprogramot, amelynek megvalósításától függ Románia ipari termelésének fellendítése.

Általános iparpolitikai alapelvek

1. Az ország gazdasági életének konszolidálása nélkül nem lehet az országot sem külpolitikailag, sem belpolitikailag erőssé tenni. Szegény országot kifelé senki sem hallgat meg, befelé pedig az elégedetlen társadalmi osztályok harca gyön-gíti le.

2. Az ország gazdasági konszolidálása csak a nemzeti termelésnek minden vonalon való megindításával lesz lehetséges. Valamely ország termelésének komoly reorganizálása

csak az összes termelési ágakat továbbfejlesztési akaró harmónikus gazdasági politikával lehetséges.

Különösen áll ez nálunk, ahol az ipari termelés ép úgy, mint az agrártermelés a nemzeti termelésnek kb. 50 százalékát teszi ki.

3. A nemzeti termelés megindításának legelső feltétele a termelő munka generális megbecsülése és ennek a koncepciónak keretében a nemzeti vagyonosodás négszögéből produktivitásban és biztonságban legelőjáró ipari termelő munkának különleges megbecsülése, A termelő munka fogalma azonban nem tévesztendő össze a termelő testi munkás fogalmával. A világgazdaság mai, kapitalista rendszerében a termelő munka főtényezője a termelő tőke. Amely országból a termelő tőke kivonul, vagy termelési rentabilitását biztosítani nem tudja és ezért spekulációkra adja magát, az az ország a mai világgazdasági konstelációban elvész.

4. Tőke és tőke között a bölcs kormányznak disztin-gválni kell tudnia. A spekulatív tőkét, amely csak a tőkeforrások és az értékesítési piacok közé ékeli be magát, erélyes kézzel kell megren-csábolni. A termelő tőkét meg kell becsülnie.

5. A termelő tőke, illetve az

azt képviselő termelő vállalatok megbecsülése azt jelenti, hogy a gazdasági kormányzat minden egyes szerve ezen vállalatok munkatársának és ne rendőrközegének érezze magát. A gazdasági kormányzat azzal lesz a termelő vállalatok munkatársa, hogy termelésük felfokozását és termelvényeiknek

belföldön és külföldön való elhelyezését minden kormányzati eszközzel előmozdítja.

Ezzel egyúttal a nemzeti termelés olcsóbbá és kvalitatív-jobbá tételét segíti elő és automatikusan, országos keretekben csinál szociálpolitikát.

6. A becsületes kormányzat gazdaságpolitikájának mentesítve kell lennie minden párt-politikai tendenciától. A párt-politika megöli a gazdasági életet. A párt-politikai egyes termelési ágaknak, egyes vállalatoknak az elnyomásához vezet, már pedig a gazdasági élet harmónikusan csak úgy fejlődhetik, ha az országban meglévő összes gazdasági erők szabad kifejlődése biztosított van.

7. A párt-politikánál is kegyetlenebb rombolást vihet véghez az ország vagyonosodása és termelési konszolidálása terén az olyan kormányzati rezsím, amely az ország gazdasági erőinek ismerete nélkül termelési rendszerváltoztatásokat a kar inaugurálni. A szövetkezeti eszme propagálása és a vele való óvatosságot kísérletezés aktuális kormányzati kötelességek lehetnek. A szövetkezetek utján való termelésnek a tömegeknek előzetes ránevelése és minden tőke nélkül egycsapásra való megvalósítása azonban kormányzati

bűn, amely a legfontosabb köz-szükségleti cikkek mértéktelen drágulását és egyben felértékelhetetlen nemzeti vagyon elpusztulását eredményezi.

8. A magángazdaságnak és az államgazdaságnak fogalmi és keretei — éppen a világszerte folyamatban levő államszocialista, szocialista és kommunista törekvésekre és kísérletezésekre való tekintettel — minden ország kormánya által élesen elhatárolandók. Megengedhetetlen, hogy

a kormány az állami magánjavakat magángazdasági alapon úgy kezelje, mintha azok az államgazdasághoz tartozó közintézmények volnának.

Ezen konfuzió folytán az ilyen állami tulajdont képező, de magánüzemek egyrészt milliárdos deficiteket eredményeznek, melyeket az államkincstár a privat kézben levő vállalatok adóiból fizet ki, másrészt azonban ugyan-ezen üzemek a privat kézben levő konkurrens vállalatok egész sorát teszik tönkre és ily

Mit kér a gyáripar az iparügyi minisztériumtól

1. Az iparügyi minisztériumtól kéri a következőket:

a) Iparügyminisztérium tekintse magát a belföldi ipari termelés védőszervének és amint a földművelésügyi minisztérium mindenkor csak az agrártermelés jelentőségét hangsúlyozza és annak védelmét keresi, az iparügyi minisztérium főfeladatának a belföldi ipar nemzetgazdasági fontosságának kidomborítására törekedjék és keresse annak védelmét úgy a hazai termelés többi ágával, mint különösen a külföldi ipari termelés konkurrenciájával szemben.

b) E célból elsősorban is a konkurrens ipari országokban kialakult rezsimok szerint a hitel-, adó-, vám- és szállítási kedvezményeket

komoly mértékben biztosító iparpártolási törvény elkészítését szorgalmazza

és pedig ne szelektív alapon, amely egyes iparágakat a biztos pusztulásnak fog kiténi, hanem oly módon, hogy az összes,

módon is megkárosítják az államkincstárt.

9. Szinte meg sem magyarázható konfuzió, mely a magángazdaság, vagyis nemzeti termelésnek katasztrófájához vezethet az a felfogás és gyakorlat, mely szerint az ország privat kezekben levő magángazdasága annyira csak függvénye az államgazdaságnak, miszerint az államgazdaság irányítására hivatott szakminiszterek és minisztériumi tisztviselők a magángazdasági üzemek vezetőinek és érdekképviselői szerveinek meghallgatása és tárgyalóbizottságokba való bevonása nélkül is jogositva vannak magángazdasági jellegű nemzetközi szerződések megkötésére. A kereskedelmi szerződéseink megkötésének küszöbén ennek a fogalomzavarnak azonnal való tisztázását követeljük.

10. Minthogy minden gazdasági és iparpolitikai intézkedés előfeltétele az új intézkedések által érintett termelési ágak adatainak pontos megismerése és véleményének komoly meghallgatása, mint legfontosabb gazdasági és iparpolitikai reformot

meg kell végre kezdenie Románia kormánynak is a gazdasági szabad érdekképviselők delegátusaiból álló kormánytanácsok rendszerének kiépítését,

mely az összes modern gazdasági rezsímvaltozások előtt szakvéleményt mondjon.

Az ipari termelés képviselőinek, az UGIR-nak a kormány iparpolitikája megjavítását célzó aktuális és konkrét kérései a következők:

már meglévő ipari vállalatok, valamint a nemzeti vagyonosodás érdekében még kifejlesztendő iparágak megkaphassák azokat az állami kedvezményeket, amelyeket a konkurrens külföldi vállalatok a környező országokban megkapnak.

c) Ettől a feladattól áthatva az iparügyi minisztérium emeljen vétőt bármelyik más rezsort törekvésével szemben, amikor látja, hogy az egyoldalúan iparellenes törvényjavaslatokkal, vagy rendelkezésekkel akarja bevételeit gyarapítani, vagy saját speciális rezsortter-deikeit éöbrevinni.

d) Az iparügyi minisztériumtól várja

az ipari termelés szabadságának visszaállítását

és ezzel a vállalat-alapítással, alaptőkeemelésekkel és üzleti tranzakciókkal szemben törvényellenesen ma is fenntartott engedélyezési rendszer teljes eltörlését.

e) Az iparügyi minisztériumtól várja el elsősorban, hogy az ipari vállalatok szabad érdekképviselői szerveinek és leg-elsősorban az országosan beszervezett UGIR-nak delegátusait minden intézkedése előtt meghallgatja és nem játssza ki e szervezeteket, melyek egyedül képviselhetik vele szemben

DIANA

sós borszesz, vezérképviselő
„GEA“ KRAYER. Fő-
lerakat Balkán Impex,
T I M I Ş O A R A.

a termelővállalatok hamisítatlan véleményét, a mindenkori kormányoktól függő helyzetben

Mit kér a gyáripár a pénzügyminisztériumtól

A pénzügyminisztériumtól a következőket kéri az UGIR:

a) Erélyes kézzel egységesítse végre a saját kezében az összes közteherkivétési jogokat. Lehetetlen helyzet az, hogy szinte minden szakminisztériumnak külön adó- és taxakivétési és beszedési joga van és ily módon egyes termelési eszközre, mint pl. az áruforgalmi autókra és autóbuszokra a pénzügyminisztérium, a belügyminisztérium, a közmunkaügyi minisztérium, sőt községi hatóságok külön-külön adókat és taxákat róhatnak ki és szedhetnek be.

b) Adórendszerünk sürgősen átformálendő. Az ipari termelés nem bírja tovább a mai fogyasztási és forgalmi adóemelésüket, amelyek a termelést vég nélkül megdrágítják és egyáltalán nincsenek tekintettel a termelés rentabilitására és a vállalatjövődélmezőségére. Semmiféle fiskális szemponttal nem igazolható egyes vállalatok fönkretétele, vagy egyes árucikkek gyártásának lehetetlenné tétele, pl. a motorina fogyasztási adójának 40 baniról 2 lejre való felemelésével (amelyhez az új törvény alapján még 30 banis új taxa is jön), avagy a forgalmi és fogyasztási adó alapját képező egységárak kétszeres-háromszoros felemelésével. Követelnünk kell

az egyenes adórendszer tökéletes kiépítését,

mely termelő vállalatainknál a tiszta jövedelmet, spekulatív vállalatoknál ellenben a bruttó jövedelmet fogja meg.

c) Vámpolitikánkban teljesen kiépítendőnek tartjuk azt a rendszert, mely 5-6 évi késelelemmel 1927-ben végre megkezdődött ugyan, de azóta mint ha ismét visszaesésben lenne. Követelnünk kell ezért

az új behozatali vámta-

Mit kíván a gyáripár a munkaügyi minisztériumtól?

A munkaügyi minisztériummal szemben igen súlyos követelések vannak a belföldi iparnak.

a) Követelnünk kell, hogy amint a neve is mondja, ne munkásügyi, hanem munkaügyi minisztérium legyen. Mint ilyen ne kizárólag a munkásság érdekeit, hanem ezt megelőzőleg a munka, a termelő munkalehetőség megteremtését tartsa szem előtt. Az új kormányrendszer eddig két munkaügyi törvényt léptetett életbe. Mind egyik az ipari termelés oly mértékű megterhelését jelenti, amelyet a szociáldemokrata rezsim alatt álló Németország ipara sem ismer. Az eredmény máris mutatkozik. A munkások követelik törvénybe iktatott jogukat.

A munkabeszüntetések egész sorozata van folyamatosan

és a „szociális” törvényrefor-

lívó és közadókkal fenntartott félhivatalos jellegű ipari kamarákkal.

rifának törvéynovellával való kikorrigálását

azokra a belföldön kellő mennyiségben és minőségben gyártott készárucikkekre, amelyeknek az új tarifa nem biztosított minimális tarifát. Valamint a belföldön nem termelt, vagy kellő mennyiségben vagy minőségben nem termelt nyersanyagok vámjának a teljes törlesztését, úgy, amint az a külföldi konkurrens ipari országokban megvan. Követelnünk kell azonkívül a kiviteli vámoknak teljes és maradéktalan leépítését, mert hiszen ez ma, amikor az egész világ exportpremiuumokkal harcol egymás ellen, a romániai exportképes termelés részéről a legminimálisabb követelés.

d) Minthogy elsősorban a pénzügyminiszternek kell tisztán látnia, hogy a kincstár bevételei csak a termelés felfokozásával emelhetők, kérnünk kell a pénzügyminisztériumtól

a hitelkérdés gyökeres rendezését,

amely kérdésnek rendezetlensége országunkban ma is egyik főoka a termelő munkaközdvi hiányának. Teljesen tarthatatlan állapot, hogy a világreklációban nálunk amugy is túlmagas Banca Națională kamatlábaihoz, csak azért, mert girójukat a Banca Națională megköveteli, legelőkelőbb bankjainak is 5-6 százalékos keresetet számíthassanak hozzá. Tekintettel arra, hogy a velünk konkurráló külföldi vállalatok egyidejűleg vagy közvetlen nemzeti bankjaiktól és így 6-8 százalékkal kapnak hitelt, vagy ha magánbankokkal dolgoznak, nemzeti bankjaik kamatlábán felül legfeljebb 2 százalékos különbözeti kamatot kell fizetniük, követelnünk kell ipari termelésünk versenyképességének fenntartása érdekében ezen kérdések sürgős rendezését.

praktikus értékű törvényekkel az építkezés megindítását teszi lehetővé és ezáltal a munkaalkalmak egész sorozatát teremti meg. Az építések megindításához szükséges építési kedvezményeket, új építéseknek mindenütt a világon biztosított

komoly adókedvezményeket,

az építőanyagok szállítási lehetőségeinek megjavítását és olcsóbbtételét, a vh. törvény 24. artikulusa megváltoztatását és ezekkel a külföldi építkezési kölcsönök bevezetését országunkba mástól, mint az építések rezortminisztereitől nem várhatjuk.

A közlekedési és munkaügyi minisztériumokkal, illetve az ennek keretében működő autonóm CFR igazgatósággal szemben oly sok súlyos panaszunk és oly sok gyökeres rezsímváltoztatást igénylő kérdésünk van, hogy azokat még schlagwortszerűen sem sorolhatjuk most fel.

A CFR is teljesítse köteleességét!

A CFR autonóm igazgatóságától követelnünk kell:

a) Az 1928 július 1-ei tarifakészítésnél lefektetett modern forgalmi politikának nem visszafordítását, hanem teljes kiépítését és ily módon

a vasuti áruszállítás gyorsabbá, biztosabbá, és olcsóbbá tételével nagyobb forgalom s több haszon elérését.

Ezen legutolsó tarifátárgyalásoknál ismételtelen felvetettük azt a kérdést, hogy a CFR regie költségegysége miért kétszer, sőt háromszor nagyobb és ennél fogva a mi tarifaosztályaink miért drágábbak, mint a szomszédos, kulturában nem magasabb fokon álló államok vasutai? Ennek a kérdésnek a tisztázását újból kérnünk kell az új tarifakészítést tervező új vezérigazgatóságtól is.

b) A belföldi nyersanyagszállításnál és a belföldi készáruszállításnál meglevő

százalékos fuvardíjkedvezmények fenntartását,

mert ennek lényege a belföldi áruknak a külföldi árukkal szemben való protezsálása és fokozott forgalomra ösztönzése volt, ami — talán más-más formában, így prémiumok és refakciák alakjában, de az összes európai vasutaknál be van vezetve. A CFR bevételeit ezek a bizonyos kedvezmények egyáltalán nem csökkentették, hiszen közismert tény, hogy a forgalmi értékekkel megadott belföldi árú tarifaosztályába való besorozása amugy is a kedvezményekkel kalkulált fuvardíjak alapján történt. Ezen kedvezmények egyszerű elvétele esetén viszont a belföldi nyers- és készáruforgalmunk ugyanolyan egyszerűen vissza fog esni.

c) Követelnünk kell a f. hó 1-vel bevezetett és a fuvardíjakon felül — szerintünk másodsor — beszedett taxa de manipulatiának a törlesztését. Ennek a taxának a díjtétel-skálája olyan, hogy megdrágít minden

A minisztériummal czemben kérnünk kell

a szárazföldi és folyami forgalmi lehetőségek sürgős kiépítését,

hogy végre ne kelljen tisztán forgalmi lehetőségeink híján, vagy forgalmi eszközeink bizonytalansága és drágasága folytán az országban egyébként megszerezhető ipari nyersanyagokat külföldről importálnunk és az országban kellő mennyiségben gyártott, vagy gyártható készáru-cikkekkel inferioritásban maradnunk a tengereken túlról határvidékeinkre olcsón befutó külföldi árukkal szemben.

Különösképen kérnünk kell forgalmi politikánk azon tendenciáinak kiküszöbölését, mely transitó-forgalmunk fellendítése címén szomszédos államainknak oly nagy kedvezményeket ad, hogy saját kicsi felvevőképességű kikötőinket valóságilag blokkolozhatják és így saját belföldi termelésünk keletre jutását akadályozzák meg.

közszükségleti jellegű tömegáru és ezzel export-forgalmunkat is jelentékenyen le fogja redukálni.

d) Követeljük annak az erkölcsstelen kereskedelmi politikának a megszüntetését, melylyel iparvágányokkal és raketerületekkel dolgozó ipari vállalatainkat a CFR valósággal kiuzsorázza. Vagy építse ki a CFR teheráruállomásainkat oly módon, hogy a közrakodókon a legnagyobb forgalmat is le tudja bonyolítani, vagy ha ezt nem képes megtenni és nagyobb forgalmu ipari vállalatainkat raketerületek bérlésére és iparvágányok kiépítésére és nagy költségekkel való fenntartására kényszeríti, úgy ne drágítsa a taxa de manevra-kat minden lehető és lehetőlen módon.

A memorandum a továbbiakban a baksisrendszer ellen foglalt állást és követeli a belügyminisztériumtól a legteljesebb közigazgatási rendet, az élet és vagyonbiztonság fokozottabb védelmét.

Román-német gazdasági szerződésről tárgyalnak

Valter Hoffmann szász egyetemi tanár Bucurestbe érkezett, ahol a kormány megbízásából tárgyalást folytat a román-német gazdasági szerződés megkötése ügyében. Hoffmann már hosszasan tanácskozott Madgearu ipar- és kereskedelemügyi miniszterrel. Valószínűnek tartják, hogy egyelőre ideiglenes szerződést köt a két állam. Németország szabad kikötőzónát kér a Fekete-tengeren és ott akar mezőgazdasági gépgyárakat felállítani.

Németország általánosan Románián kereskedni akarja lebonyolítani kelet felé irányuló kereskedelmét. Azt hiszik, hogy mihelyt a kereskedelmi szerződést megkötik, Von Mutius, jelenlegi bucaresti német követ Rómába megy és helyét Hoffmann professzorral töltik be

Még zajlanak a Frankfurter Allgemeine Versicherungs A. G. válságának hullámai

Milyen kül- és belföldi intézeteket és alapításokat érint a második legnagyobb német biztosító konzern insolvenciája

A Frankfurter Allgemeine Versicherung A. G. válsága még mindig intenzíven foglalkoztatja Európa közgazdasági világát. A Frankfurter, amely most valamilyen formában az Allianz-nak, a leghatalmasabb német biztosító blokknak ellenőrzése alá kerül, tulajdonképpen

a második legnagyobb német biztosító konzernnek a „fedőtársasága”

(Dachgesellschaft). Személy-, kár- és betegbiztosítási intézetek egész sorát valamint néhány bankszerű intézményt tart uralma alatt. A nagy anyavállalaton kívül amely kizárólag kárbiztosítási üzletekkel foglalkozott,

a konzernhez tartozik még öt nagy életbiztosító intézet, valamint számos német és két külföldi kárbiztosító.

Ehhez járul még egy nagy beteg- és kárbiztosító intézet, valamint néhány bankház. A tárcakapcsolaton kívül még érdekközösségi szerződés is, (amelynek tartalma nem ismeretes) köti össze a Frankfurter Allgemeine-t a legtöbb affiliációval.

A Frankfurter Allgemeine konzernjének kialakulása, — mint az az egész német biztosítási szakmában történt — csak az újabb idő produktuma. A fúziós korszakot a Frankfurternél röviddel a háború előtt a Frankfurter Lebensversicherung megszervezése nyitotta meg. Hogyan függnek össze egymással a konzern társulatai, azt ki- kívülől nehéz áttekinteni. Csak az anyatársulat részvényeit tartja százszázalékosan kezében maga az anyatársulat.

A konzern többi tagja részvényeinek elosztódását nem lehet ismerni.

Mindazonáltal az kétségtelen, hogy valamennyi affiliációt szoros szerződés stb. köti az anyavállalathoz, úgy, hogy a részesedések hálózatát gazdaságilag minden további nélkül, mint egyet lehet felfogni. Egyébként a következők biztosító vállalatokról, illetve bankokról van itt szó:

I. Német biztosítók: 1. Frankfurter Allgemeine; 2. Hammonia Allg. Vers.; 3. Aachen—Leipzig Vers.; 4. Intag-Phoebus Vers. A. G.; 5. Helios Allg. Rückvers. A. G.; 6. Frankfurter Lebensvers.; 7. Ver. Berlinische u. Preussische Leb. Vers.; 8. Karlsruhe Lebens; 9. Nürnberg. Vers.; 10. Aachen—Leipzig Lebensvers.; 11. Verein. Krankervers.

II. Külföldi biztosítók: 1. „Union” Allg. Vers. (Bécs); 2. Allg. Vers. A. G. (Bern).

III. Bankok: 1. Landesgew. Bank für Süd. Deutshl.; 2. Südwestdeutsche. Bank (Frankfurt); 3. Berl. Grundst. Verw. (Berlin); 4. Frankfurter Industriekredit G. m. b. H.

Pontos statisztikai adatok szerint a fenti I. és II. alatt elsorolt biztosító vállalatok 1928. év folyamán közel

190 millió arany márkát vettek biztosítási prémium fejében.

Ebből a hatalmas összegből, (több, mint kétmilliárd lei) 97 millió márka esik a kár- és 93 millió arany márkára személyi biztosításra.

Az Allianz-konzern, amely most a Frankfurter üzleteit átveszi, körülbe-

lül 300 millió márka (12 milliárd lei) prémiumbevétel tud felmutatni 1928-ról.

A romániai biztosítási piacon

a Frankfurter válságának utóhullámai még mindig érezhetőek. Tulajdonképpen a román biztosítási piacot a Frankfurter pozíciójának megingása nem érintette közvetlenül, azonban az ideges közhangulat különböző kombinációkat fűzött az eseményhez.

Olyan hírek keletkeztek, hogy több romániai biztosítóintézet van érdekelve a Frankfurterrel. Három román intézetet hoztak így kapcsolatba: a Franco-Romanat, a Victoria Nationalat és Lloydul Románt.

Feltétlen kompetens helyről szerzett információk alapján közölhetjük, hogy

sem a Franco-Romana, sem a Victoria Nationala nem állott üzleti kapcsolatban a Frankfurterrel.

A Franco-Romana viszontbiztosítási érdekeltége a budapesti Magyar Francia, amely Európa egyik legelőkelőbb intézete, ezenkívül a Münchener és öt francia biztosítóintézetből álló tőkecsoport körül összpontosul. A Franco-Romana egyébként az őszi hónapokban költözik be bukaresti hatalmas székházába és legutóbbi kimutatásai szerint a nagyarányú fejlődés periódusában van.

A Victoria Nationala szintén nem tartott fenn üzleti kapcsolatot a

A Gyéresi Sodronyipar Rt. brailai hengerműve még ebben az évben megkezdí a termelést

Exportra is berendezkedik az új üzem — Kolozsváron új székházat épít a Sodronyipar Rt.

A Gyéresi Sodronyipar Rt. amely az ország legnagyobb sodronyipari vállalata, gondos előkészítés után a fejlődés újabb nagy periódusához érkezett el. A vállalat ebben az évben fejezi be Brailában létesített új hengerművének építését, amely egyike lesz nemcsak az ország, de Közép-Európa legmodernebb felszerelésű üzemének. A brailai hengerművek üzem-kapacitása

napi 12—16 vagon hengerhuzal termelés lesz

Az üzem épületei már szeptemberben elkészülnek és azután megkezdődik a Németországból rendelt legmodernebb gépek instalációja.

Ezeknek a gépeknek modern konstrukcióját igazolja, hogy

a teljes üzemi produktiót 200 munkás végezheti el,

vagyis a brailai üzem kevesebb munkással többet termelhet, mint a gyéresi üzem több munkással. Az üzem munkásai egyébként a legspeciálizáltabbak, akik kiképzésüket a gyéresi Sodronyiparnál nyerték. A brailai üzem vezetője Trap-pier mérnök lesz, míg a kereskedelmi irányítás és az el-

Frankfurterrel, viszontbiztosításait a Frankfurter Rückversicherung A. G.-al bonyolítja.

Egyedül a Lloydul Român temesvári biztosító társaság hozható kapcsolatba a nagy német biztosítási konzernnél beállott változásokkal, amelyről Bartell, a Lloydul Român igazgatója az alábbi nyilatkozatot adta a sajtónak:

— A Lloydul Român csak annyiban áll összeköttetésben a Frankfurttal, hogy az részvényeinek egy pakettjét bírja, egyébként semmiféle vonatkozásban nem áll vele, mert

a Lloydul Român önálló és független intézet.

Ennek igazolására felhozom, hogy a Lloydul Român az életbiztosítási prémiumokat ingatlanokkal fedezi. Van egy háza Nagyváradon és egy háza Temesvárott, amelyre az állam formailag betábláztatta magát, hogy a biztosító a házakat el ne adhassa.

— Közvetett módon a Frankfurter ügye némileg érint bennünket, amennyiben érdekel, hogy a Frankfurtnak viszonya az Allianzhoz milyen lesz. A Frankfurter válsága a biztosító feleket tartózkodóvá tette a mi társaságunkkal szemben is. Ez a tartózkodás azonban nem fog sokáig tartani és különösen akkor válik majd indokolatlanná, ha az Allianz végleg rendezi az ügyeket.

adás a kolozsvári igazgatóság kezében marad.

A Gyéresi Sodronyipar vezetőségét két szempont készítette arra, hogy Brailát válassza üzemi alapításának helyéül. Az egyik az a körülmény, hogy külföldről, elsősorban Csehszlovákiából beszerzett nyers anyag a dunai szállítás következtében olcsóbban szerezhető be, és így

minimumra csökkenthető az előállítási költség,

másfelől pedig a Regát fogyasztási ellátása is racionálisabb. Az új üzem a dunai és tengeri szállítás folytán Bulgáriában, Jugoszláviában, Törökországban, Görögországban és a Közel-kelet többi piacain is szállíthat készáru, minthogy hengermű-áruval az új üzem felállítása által nemcsak bőven ellátható a belföldi szükséglet, de hengerhuzal, sodrony, szeg, betonvas, stb. szakmai produktumok még ezenfelül exportálhatók is lesznek.

A Gyéresi Sodronyipar Rt. egyébként Kolozsváron is át-alakításokat végez. A str. Iuliu Maniu

kereskedelmi igazgatósága részére új székházat épít.

A jelenlegi székházat áruba bocsátja.

A Gyéresi Sodronyipar nagyarányú fejlődése elsősorban Diamant Izsó vezérigazgató érdemének tudható be, aki széles koncepcióval és közismert haladó szellemével néhány év alatt a legmodernebb üzem fejlesztette a vállalatot. Ezenkívül Besa igazgató, a vállalat kereskedelmi osztályának vezetője járult hozzá nagymértékben a nemmindennapi fejlődéshez.

Prima Fabrică Aleșdeană de Var din Turda și-a sporit uzinele

Prima Fabrică Aleșdeană din Turda, care anul trecut a cum-părat uzinele societății „Calcium” din Turda, a început să-și construiască noi edificii, intensificându-și activitatea.

Lucrările de construire se vor termina la toamnă, când uzinele își vor începe activitatea mai intensiv, contemplând la zi o producție de 7—8 vagoane.

Megalakult a brassói „Unio-klub”

Gondos előkészítés után a napokban alakult meg a brassói Unio-klub, mely a brassói gazdasági piac reprezentánsainak lesz állandó érintkezési helye. A gazdag berendezésű klub a Ferdinánd körút és a Kolostor-utca sarkán levő Czell-palota első emeletét foglalja el és minden valószínűség szerint már ez év október elsején a máris több százat számláló tagok rendelkezésére fog állni. Az alakuló közgyűlést pénteken délután tartották meg a Kereskedelmi és Iparkamara termében nagy érdeklődés mellett, Steinberger Viktornak, az Erdélyi Erdőipar részvénytársaság vezérigazgatójának az elnöklétével. Az alapszabályokat, amelyeket dr. Erdélyi Ferenc terjesztett elő, egyhangulag elfogadták, majd a tisztikar választották meg titkos szavazással. Elnök: Steinberger Viktor, társelnökök: Schreiber Vilmos, Bre-diceanu Tiberius, dr. Bajkó Zsigmond. Az igazgatóság tagjai: Hollósi Andor, Jonica Joan, Mihailovici Jonel, Szegő Árpád, Ullmann Géza, Lusztig Marcell, Weisz Menyhért, Garoniu Joan dr., Witting Albert dr., ifj. Schmidt Ottó. Főtítkár Engel József. Pénztáros: Machold Ferenc, könyvtáros: Szarvas Arnold, háznagy: Tamasiu Gheorghe, ellenőrök: Cernea Virgil és Witting Erik, ügyész: dr. Erdélyi Ferenc. A választmány tagjai: Aronsohn Rudolf, Baiulescu Aurél, Bartos Béla, Cernea Ovid, dr. Czell Rudolf, Gráf Konrad, Deutsch Armin, Goldfinger Adolf, Grünfeld Vilmos, Balázs Gyula, Hazai Andor, ifj. Hesshaimer Adolf, Ioó Győző, Kahána Bernát, dr. Kovácsy Ernő, Kramer Oszkár, Nilch Gyula, dr. Polónyi Artur, Reichfeld Izsó, Sorescu Gogi, Svéd Zsigmond, Steinberger Sándor, Schmutzler Emil, Schmutzler Richard, dr. Stein István, Thör Richard, Teutsch Henrik, dr. Weisz Menyhért.

A magyar fapiac

A magyar fapiacra élénkülő forgalom mutatkozik fenyőfa-termékekben, melyekben a kereslet az egész vonalon megindult. A készletek úgy a fa-kereskedelemben, mint a fogyasztóknál kimerültek és utánpótlásra szorulnak, ami megfelelő kínálat folytán a régi árak mellett történik. Osztrák és jugoszláviai fenyőfatermékekben a kínálat erős, úgyhogy a termelők némi árengedményre is hajlandók, míg erdélyi és szlovenszkói fa változatlanul szilárd árak mellett kerül a piacra. Megközelítő termelői árak:

Erdélyi áru: Tombant luc-fenyő 104—140 P, román IV. osztályu vegyesáru 70—74, román IV. lucanyag 74—78 P, építőáru (román III. oszt.) 92—98 P, léc és zárléc 70—72 P, román V. oszt. áru, vegyes 62—64 P, faragott fa 48—54 P, tombant rövidáru 70—80 P, keskeny luc építőáru 86—88 P, keskeny tombant lucanyag 90—94 P, keskeny V. oszt. 62—64 P km³-ként, sulyáru 24 mm. vastag 1050 P, 18 mm. 1150 P, 12 mm. 1200 P 10.000 kg.-ként ab magyar határ. **Szlovenszkói termelői árak:** Jegenyefenyő építőáru 425—435 Kc, luc építőáru 470—490 Kc, pengehulló III. mentes luc 600—620 Kc, IV. mentes pengehulló anyag 530—560 Kc, IV. osztályu széles áru 390—410 Kc, keskeny 365—385 Kc, léc, zárléc 425—449 Kc, faragott fa 315—325 Kc km³-ként, rud 7—8 cm. vastag 1'65—1'75 Kc, 9—10 cm. 2'30—2'40 Kc, fűrészelt fa 6 m-ig 440—460 Kc, f. m.-ként ab Salgótarjáni vasútállomás. **Osztrák áru:** Vegyes 4/4 fenyőanyag 80—84 shilling, III. oszt. fenyőanyag 74—78 sh, léc és zárléc 82—84 sh, faragott fa 48—52 shilling km³-ként magyar határállomásról. **Jugoszláviai áru:** Faragott fa 420—460 dinár, kónis építőáru 500—530, jobb kónis lucanyag 640—700, párhuzamosan szelezett lucanyag 720—800, szelezett építőáru 660—720, léc és zárléc 680—700, erdei fenyőpalló és zárléc 750—850, veres-fenyőpalló és zárléc 50—100 mm. 1000—1100, 80 mm.-től feljebb vastag 1100—1200 dinár km³-ként ab magyar határ. 5—6 m. hosszu áru 5%-kal drágább.

Keményfában a pillanatnyilag gyenge kereslet ellenére kedvezőbb üzletmenetet remélnek a legközelebbi termelési időnyben. A belföldi termelés előreláthatólag szűk keretek között fog mozogni, melyet a belföldi fogyasztás akadálytalanul fog felvenni. Az export-üzlet kilátásai kevésbé kecsegtetőek, mert a nyugati piacokon alig mutatkozik érdeklődés keményfatermékek iránt és a lengyel, cseh-szlovák és román verseny oly olcsó ajánlatokkal halmozza el a külföldet, melyekkel viszonylag drága gömbfaáraink mellett alig vehetjük fel a versenyt. Az erdőbirtokosokkal való forgalomban a következő tájékoztató árak fordulnak elő: Tölgyfűrészrönk kereskedelmi minőségben 40—48 P, jobb áru 60—75 P, furnárcélokra alkalmas legjobb minőségű tölgygömbfa 80—100 P, szilgömbfa

23—28 P, gyertyánrönk 28—35 égerrönk 30—35 P, jávorgömbfa 48—55 pengő köbméterenként.

Tüzifában a nagybani üzlet feljes erővel megindult, mert a tüzfakereskedelem az őszi hónapokban napirenden levő vagonhiány miatt igyekszik szükségletét biztosítani. A kínálat mérsékelt, belföldi áruban már alig vannak számottevő szabad készletek, mert ezt az árut a közintézmények részére szállít-

ják. Importáruban az árak változatlanul szilárdak és emelkedésre hajlanak. Belföldi száraz hasábfatermelői ára a fa minősége és a feladóállomás fekvése szerint 225—255 pengő, míg importáru 245—270 pengő vagononként ab magyar határállomás. **Aprított fában** 5.15—5.25 pengős árakat jegyeznek a fogyasztókkal való forgalomban, 100 kg.-ként, házhoz szállitva és lerakva.

Reglementarea administrării societăților anonime

D. Madgearu ministrul industriei și comerțului, a făcut următoarele declarații cu privire la societățile pe acții:

— Reglementarea funcționării societăților anonime va fi și ea realizată.

— Ne ocupăm de aproape cu această chestiune și, în curând voi veni cu

o lege prin care să se garanteze acționarilor că nu sunt la dispozițiunea majorității con-

siliilor de administrație ale societăților

cari, de multe ori, ignorează drepturile acționarilor.

— Trebuie să restabilim încrederea publicului în

funcționarea regulată a burselor și societăților de acțiuni,

fără de care nu este de conceput un proces normal de dezvoltare a capitalului mobilier românesc.

Az aradi „Confectio“ Rt. Clujon és Târgul-Muresen fiókot állított fel

Az aradi „Confectio“ ipari és kereskedelmi Rt., amely az ország legnagyobb kész női ruhagyára saját gyártmányainak értékesítésére és eladására Erdély két városában, Kolozsváron és Marosvásárhelyen fióközletet nyitott, ahol detailban női kész ruhákat, női kabátokat és női szőrmés kabátokat fog árusítani. A fiókok közül a marosvásárhelyi már a múlt hónap elején megkezdette működését, míg a kolozsvári áruház, ahol

a berendezkedési munkálatok még folynak, csak augusztus végén nyílik meg.

A „Confectio“, amely az ország legnagyobb és legmodernebb kész női ruha konfekciós gyára, ezen fiókosítással áruinak racionális módon való értékesítését kívánja előmozdítani oly módon, hogy a legtöbb esetben áruit drágító közvetítőkereskedőket kizárja és ilyen formán olcsóbban juttassa áruját a vásárló közönségéhez.

Fabricile de petrol își schimbă condițiunile de creditări

Fabricile de petrol din Ardeal și Vechiul Regat, dela 1 Septembrie își inaugurează un nou regim de plasare a produselor, în urma dispozițiilor guvernamentale, prin cari industriei de petrol i-s'au stabilit noi sarcini.

Fabricanții de petrol au hotărât, ca dela 1 Septembrie să treacă în sarcina comercianților, respective consumatorilor, pier-

derile de dobânzi, cari li-se reclamă prin nouile taxe de consumație.

Convenția referitoare la această hotărâre, după cum suntem informați, s'a semnat de către „Creditul Minier“, „Concordia“ din Vechiul Regat, „Photogen“ și „Industria de Petrol“, din Ardeal, urmând a adera și celelalte întreprinderi de branșe la această convenție.

Nouí insolvențe în Ardeal

Firmele Fleissig & Hirschfeld din Arad, Frații Vaida din Oradea și Bárány & Burger din Sătmár au cerut concordat preventiv

Criza economică din Ardeal, continuă să creieze noi victime.

După insolvențele și concordatele preventive anunțate, acum ni-se semnalează alte trei insolvențe.

Prima insolvență s'a anunțat de către firma **Fleissig & Hirschfeld**, mare magazin de manufactură în Arad, cu un pasiv de 6,843.000 lei și cu un activ de 4,731.000 lei.

Firma, cerând să i-se aplice dispozițiile concordatului preventiv, oferă creditorilor o cotă de 50 la sută, obligându-se, ca să achite în decurs de 6 luni datoriile, cari nu trec peste 100.000 lei, iar cele mai mari în decurs de 3 ani.

A doua insolvență a fost anunțată de către firma **Frații Vaida**, depozit de textile și manufactură în Oradea.

Contra Fraților Vaida o fa-

brică italiană a cerut faliment pentru o pretensiune de 160.000 lei, și astfel firma a cerut să i-se aplice dispozițiile concordatului preventiv, deoarece are mai multe datorii în țară.

A treia insolvență a fost anunțată de către comercianții de automobile și mașini **Bárány & Burger** din Sătmár, cari au cerut să fie declarați în stare de faliment.

Firma nu are vechime necesară de cel puțin trei ani prevăzută de legea concordatului preventiv și din acest motiv s'a cerut declararea în stare de faliment.

Congresul cafeگیilor, restauratorilor, cofetarilor și hotelierilor din Ardeal

Restauratorii, cafeگیii, hotelierii și cărciumarii din Ardeal vor ține în zilele de 25—26 Septembrie un congres, spre a discuta chestiunile profesionale la ordinea zilei.

Congresul va avea loc la Timișoara.

Meghiusuit a malomkoncentráció

A malomipar sulyos helyzete arra készítette a vezető malmokat, hogy érdekeik megvédésére koncentrációt igyekezzenek alakítani. A koncentráció főcélja lett volna központi eladási irodát létesíteni. Legujabban azonban olyan akadályok gördültek a malomkoncentráció működése elé, amelynek a központi eladási iroda megalakulását és működését bizonytalan időre kitolják.

A legutóbb folytatott tanácskozások arra irányultak, hogy az egyes malmoknak az őrlési kvótáját megállapítsák. Ennél a kérdésnél az érdekeltek nem tudtak megállapodásra jutni, mert a kisebb malmok képviselői tulmagas követelésekkel léptek fel. Erre a tárgyalások megszakadtak.

Colaborarea internațională în domeniul raționalizării

Participarea românească

La 8 Septembrie și în același timp cu sesiunea de toamnă a Societății Națiunilor au fost convocati la Geneva secretarii generali ai comitetelor naționale de organizare științifică din diferitele țări, pentru ca împreună cu secțiunea economică a Ligii Națiunilor și cu Institutul internațional de Organizare Științifică a Muncii din Geneva, să găsească modalitatea unei colaborări cât mai strânse între diferitele țări pentru aplicarea raționalizării, singura în măsură să restabilească echilibrul economic și să remedieze crizele grave: economice, sociale, morale, prin care trece omenirea și în special continentul european în momentul de față, crize cari amenință însăși cultura și civilizația.

România va fi reprezentată la această conferință prin dl inginer P. Dulfu, secretarul general al institutului românesc de organizare științifică a muncii.

Románia kétszázhatvanezer vagon gabonát készül exportálni

Franciák, németek és belgák a román gabona legnagyobb felvevői — Erdélyben és Bánátban 82 ezer vagon gabona termett

Az idei gabonatermés értékesítése tudvalevőleg attól függ, hogy a CFR milyen mértékben lesz képes a külföldre irányított szállítmányok elfuvarozását lebonyolítani. A gabona-export főirányítója a hivatalos jellegű Import-Export Központi Szövetkezet, amely a párisi Drefus-céggel, a német Kampf neyer-koncernnel és a belgiumi Continental vállalattal kötött szerződést nagyobb tételek eladására.

A gabonaszállítás idejére a CFR speciális menetrendet állított össze

ugy az exportra szánt, mint a belföldi fogyasztás részére szükséges gabonamennyiségnek a rendeltetési helyre való prompt eljuttatása érdekében. Az egész gabonakampányt egyelőre száz napra tervezik, miután télen a Duna nem hajózható és így a viziúton való export szünetel majd.

A beérkezett jelentések szerint az egész termés 360 ezer vagon gabona, amelyből 200 ezer vagon a kikötőkön át 60 ezer vagon pedig tengelyen fognak exportálni, míg a fennmaradó százezer vagon a belföldön kerül fogyasztásra.

Vidékek szerint a terméseredmény

a következőképpen oszlik meg: Erdély és Bánát 82 ezer vagon, Craiova vidéke 28 ezer vagon, Pitești 23 ezer vagon, Bukarest és Dobrudza egy része 67 ezer 700 vagon, Galac, beleszámítva Moldova és Bessarabia déli részét, 52 ezer 400 vagon, Buzău vidéke 35.700 vagon, Kise-nev és Középbessarabia 15.700 vagon, Bacau 5000 vagon, Jași, beleszámítva Moldova és Bessarabia északi része, 39.500 vagon, Csernovitz és Bukovina 10.000 vagon. Az elosztás szerint naponta 2600 vagon gabonát fognak a külföldre szállítani, aminek érdekében 68 új tehervonatpárt állítottak be. Ezekhez a vonatokhoz a németországi AEG-társaságtól bérelt száz mozdonyt a vasút. A kölcsönmozdonyok hétfőn érkeznek az országba. Külön 40 mozdonyt maga a CFR állít be. A gabonakampány lebonyolításához

14 ezer vagon szükséges.

A szárazföldi export lebonyolítására a lengyel és a magyar államvasutaktól bérelt fedett kocsikat a CFR, amely vagonként 500 lej bért fizet és 5000 lej fuvardíjat számít fel. A speciális gabonavonatok egy részét már forgalomba is helyezték.

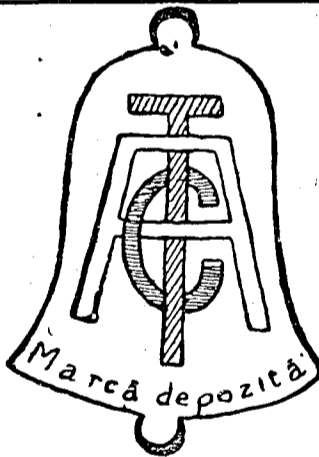
Ardealul Economic Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Címlapon cm²-ként Lei 20'—
Szöveg között cm²-ként — — Lei 15'—
Többi hirdetési oldalon — — Lei 10'—
Egy garmond sor Lei 80'—

Citiți

„Lemnul”

Cu această marcă este prevăzută fiecare obiect de argint și lux fabricat în fabrica

„TACĂMUL” din CLUJ.

•••••

Fineță de 800!

Fabricațiile se pot procura în prăvăliile de bijuterii mai bune. Numai pentru revânzătorii „TACĂMUL” fabrică de argintării. Cluj, Str. N. Iorga No. 11/A. — Telefon: 4-82. Adresa telegrafică: „Tacămul”

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A. Első Romániai Elektromosgyár Rt. Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1. (Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és

magasfeszültségű anyagok. Mü-

szerek: Hartmann & Braun

Szénkefék: Sächsische Dina-

mobürstenfabrik. Motorok!

Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgöncim: RELAIS

„CARMEN” FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ ORADEA

Ajánlja női luxus, trotteur és gyermekcipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOE”

Kolozsvári Takarékpénzt. és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár
Marosvásárhely és Nagyváradon. — :-

Saját tőkéi 85 millió lei

Minden banküg-

letet legelő-

nyösebben

végez.

Áruraktárai

a vasut

mellett

Engedélyezett
devizahely.

Betéteket
elfogad

Affiliált intézetek:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsófehérvármegyei Gaz-
dasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyvárad, Udvarhely-
megyei Takarékpénztár Rt.
Székelyudvarhelyen és
Sz. Keresztúron, Szászvá-
r Rt. Szászrégenben és Nép-
bank Rt. Biharyváradon Szamosúj-
vár Hitelbank Rt. Szamosújvár

„Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság”

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat.

— Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația: — Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj, Strada Minerva No. 7. :- Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:
Igazgató és felelős szerk.:

TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak

In țară pe un an	{ Pentru particulari comercianți și industriali 1200 lei	Jumătate an { 600 lei
Belföldön egész évre	{ Pentru bănci, instituțiuni financiare și societăți 2000 lei	{ 1200 lei
	{ Magánosoknak, kereskedők és gyárosoknak 1200 lei	Félévre . . . { 600 lei
	{ Bankoknak, pénzintézeteknek és társaságoknak 2000 lei	{ 1200 lei
	{ Pentru străinătate } 1500 lei.	
	{ Külföldre . . . . . }	

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm ²	} 20 lei
Címlapon l. oldalon cm ² -ként	
In text	} 15 lei
Szövegoldalon	
Un sir garmond	} 80 lei
Egy garmond sor	

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7-58.

Cea mai mare fabrică
de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb
textilgyára Arad.

Telefon: 7-58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCA,
COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și rezerve
Lei 73.400.000

Sediul Social : Satu-Mare.

Sucursale :

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI
MIHAL.

Afiliațiuni :

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anon. Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare

Nem trükk! Valóság!

Kedves, barátságos, tiszta szoba árból

20%

Bőséges, ízletes házi étkezési árból

10%

engedményt kap Ön, mint ezen lap előfizetője.

Budapesten a

PARK-Nagyszállodában

VIII, Baross-tér 10. szám.

FONDAT IN ANUL 1812

J. SI C. KIMMEL S. P. A.

TIMISOARA

Instalație proprie pentru fabricarea:
TUICĂ, SLIVOVITZ ȘI COGNAC

Fabrică de licheruri
Fabrică de butoaie

Mare deposit de vinuri și țuică en gros!

MÁRCIUSI

B

A

K

DREHER
HAGGENMACHER
SÖRÖK

D
A
C
I
A

SZENT GYÖRGY

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.
Fiókintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethien
Zălau-Zilah

Saját tőkái **40** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben vé-
gez. — Engedélyezett devizahely. — At-
utalás a bel- és külföld bármely piacára.